

УНІВЕРСИТЕТ «КРОК»
Кафедра економіки та фінансів

Стусь Юрій Олексійович

УДК 658.155.2

Кваліфікаційна робота магістра
«Управління фінансовими ресурсами підприємства»

072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних доробок. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Ю.О. Стусь

Науковий керівник

Чумаченко Ольга Григорівна
к.е.н., доцент

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

завідувач кафедри економіки та фінансів

_____ Ігор Румик

« ___ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
СТУСЯ ЮРІЯ ОЛЕКСІЙОВИЧА

Ступінь вищої освіти - магістр

Галузь знань - 07 Управління і адміністрування

Спеціальність - 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітня програма – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Тема роботи	Управління фінансовими ресурсами підприємства
Номер та дата наказу про затвердження теми	№ 69-6 від 13.11.2023 р.
Науковий керівник	Чумаченко Ольга Григорівна, кандидат економічних наук, доцент
Вихідні дані до роботи	Нормативно-правові та законодавчі акти з питань фінансів підприємств; наукові праці з управління фінансовими ресурсами підприємств, а також публікації українських і зарубіжних авторів, які детально розглядають тему дослідження; фінансова звітність ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»
Постановка завдання	Дослідження економічної сутності фінансових ресурсів підприємства та їх значення в господарській діяльності; визначення основних методів оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах господарювання; розробка стратегії підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»; економічне обґрунтування запропонованих заходів.
Посилання на джерела інформації (не більше п'яти найменувань, які рекомендує науковий керівник)	1. Румик І.І. Фінансове забезпечення підприємств: можливості використання когнітивного моделювання / І.І. Румик, О.О. Пилипенко. <i>Вчені записки Університету "КРОК"</i> . 2022. № 2(66). С. 44-52. 2. Румик І. Плетенецька С., Царенок О. Особливості управління фінансовими ресурсами підприємств в умовах воєнного стану. <i>Вчені записки Університету «КРОК»</i> . 2023. № 4(72). С. 9-19. 3. Чумаченко О. Прогнозування попиту у контексті оптимізації запасів підприємства / О. Чумаченко, О.

	<p>Нескородько. <i>Вчені записки Університету "КРОК"</i>. 2023. № 4(72). С. 29-38.</p> <p>4. Chumachenko O. Financial statements in financial management / O. Chumachenko, V. Bielanovskyi. <i>Abstracts II International Conference on economics, accounting and finance</i> (Tallinn, Estonia. November 05, 2021).</p> <p>5. Грушко В.І. Фінанси: підручник / В.І. Грушко, О.С. Наконечна, О.Г. Чумаченко; за ред. д.е.н., проф. В. І. Грушко. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 600 с.</p>
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складної задачі або проблеми за темою роботи, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Дата видачі завдання 23.12.2023

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання	Примітка
1	Вибір напрямку дослідження	12.11.2023	<i>Виконано</i>
2	Затвердження теми кваліфікаційної роботи та призначення наукового керівника	13.11.2023	<i>Виконано</i>
3	Затвердження завдання на кваліфікаційну роботу	23.12.2023	<i>Виконано</i>
4	Розробка концепції кваліфікаційної роботи. Затвердження плану досліджень.	01.03.2024	<i>Виконано</i>
5	Підготовка першого розділу роботи	01.07.2024	<i>Виконано</i>
6	Підготовка другого розділу роботи	30.09.2024	<i>Виконано</i>
7	Підготовка третього розділу роботи	02.12.2024	<i>Виконано</i>
8	Підготовка вступу та висновків	13.12.2024	<i>Виконано</i>
9	Підготовка джерельної бази	16.12.2024	<i>Виконано</i>
10	Подання роботи на перевірку на плагіат	19.12.2024	<i>Виконано</i>
11	Виконання наукової складової роботи	20.12.2024	<i>Виконано</i>
12	Проходження попереднього захисту	21.12.2024	<i>Виконано</i>
13	Доопрацювання роботи з врахуванням зауважень	13.01.2025	<i>Виконано</i>
14	Зовнішня експертиза, отримання відгуку наукового керівника та подання роботи на кафедру	16.01.2025	<i>Виконано</i>
15	Захист кваліфікаційної роботи	25.01.2025	<i>Виконано</i>

Здобувач

Юрій Стусь

Науковий керівник

Ольга Чумаченко

АНОТАЦІЯ

**Стусь Ю.О. Управління фінансовими ресурсами підприємства.
Рукопис.**

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, освітня програма Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», Київ, 2025.

Кваліфікаційну роботу присвячено ключовим аспектам управління фінансовими ресурсами підприємства, які є основою його ефективного функціонування та розвитку в сучасних економічних умовах. Досліджено роль фінансових ресурсів у забезпеченні стабільної діяльності підприємства. Детально проаналізовано методи та інструменти управління, які сприяють ефективному плануванню та оптимізації використання фінансових ресурсів.

Ключові слова: управління, фінансові ресурси, підприємство, аналіз, планування бюджету, оптимізація витрат, управлінський облік.

SUMMARY

**Stus Yu. Management of financial resources of the enterprise.
Manuscript.**

Master's qualification work on specialty 072 Finance, Banking, Insurance and Stock Market, Educational program Finance, Banking, Insurance and Stock Market. KROK University, Kyiv, 2025.

The qualification work is devoted to the key aspects of the management of the company's financial resources, which are the basis of its effective functioning and development in modern economic conditions. The role of financial resources in ensuring the stable operation of the enterprise is studied. Management methods and tools that contribute to effective planning and optimization of the use of financial resources are analyzed in detail.

Keywords: management, financial resources, enterprise, analysis, budget planning, cost optimization, management accounting.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	11
1.1. Економічна сутність фінансових ресурсів підприємства та їх значення в господарській діяльності	11
1.2. Класифікація, склад і структура фінансових ресурсів	14
1.3. Методи оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах господарювання.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПРАТ «ФІРМА «ПОЛТАВПИВО».....	24
2.1. Техніко-економічна характеристика ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»	24
2.2. Аналіз складу та структури фінансових ресурсів підприємства.....	37
2.3. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства	46
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПРАТ «ФІРМА «ПОЛТАВПИВО».....	58
3.1. Напрями підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.....	58
3.2. Розробка стратегії підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво».....	62
3.3. Економічне обґрунтування запропонованих заходів	68
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	88

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах управління фінансовими ресурсами підприємства стає все більш очевидною в умовах сучасних економічних реалій, які характеризуються постійними змінами та нестабільністю. В умовах високої конкуренції, швидко змінюваного зовнішнього середовища, а також економічних труднощів, зокрема глобальних криз, війни чи інших глобальних викликів, підприємства повинні не лише оптимізувати використання своїх фінансових ресурсів, а й ефективно контролювати їх розподіл для досягнення фінансової стабільності. Це дозволяє забезпечити не тільки поточне функціонування підприємства, а й його здатність до стратегічного розвитку в майбутньому, оскільки від того, як правильно управляти фінансовими потоками, залежить здатність підприємства долати кризові ситуації та адаптуватися до змін.

Крім того, управління фінансовими ресурсами є не лише частиною фінансової стратегії, а й важливим інструментом для загального управління підприємством. Це допомагає забезпечити сталий розвиток, стабільність і конкурентоспроможність, а також максимізувати ефективність використання наявних ресурсів. В умовах високої конкуренції підприємства мають бути здатними своєчасно реагувати на зміни попиту, впроваджувати інновації, розвивати нові ринки та адаптуватися до змін в зовнішньому середовищі, при цьому зберігаючи фінансову стійкість. Необхідність планування витрат, інвестицій, а також пошуку нових джерел фінансування безпосередньо впливає на довгострокову стійкість та конкурентоспроможність підприємства, особливо у важкі економічні періоди.

Управління фінансовими ресурсами також є основою для розробки інвестиційних стратегій і планів розвитку підприємства. Успіх будь-якого підприємства залежить від його здатності забезпечити ефективне використання власних і залучених коштів для впровадження нових технологій, покращення виробничих процесів або освоєння нових ринків. Зокрема, в умовах обмежених фінансових ресурсів підприємства повинні

вміти правильно оцінювати ефективність використання капіталу, що дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо фінансування важливих інвестиційних проєктів. Актуальність цієї проблеми посилюється зростаючою необхідністю збереження стабільності в умовах непередбачуваних економічних і політичних змін, а також постійних кризових явищ на світовому ринку.

Враховуючи швидкий розвиток технологій та постійні зміни у зовнішньому середовищі, сучасне управління фінансовими ресурсами повинно враховувати не лише економічні, але й соціальні та технологічні аспекти. Зміни в технологічних процесах, використання нових інструментів управління фінансами, таких як цифрові платформи та автоматизація фінансових процесів, є важливими для покращення фінансової стійкості підприємств. Тому важливість аналізу та удосконалення стратегій управління фінансовими ресурсами залишається надзвичайно актуальною для забезпечення не лише фінансової стабільності, але й здатності до інновацій та ефективного розвитку підприємства в умовах економічної непередбачуваності.

Питання управління фінансовими ресурсами підприємства є предметом дослідження багатьох учених, а саме: Абдуллаєва А.Є. вивчає особливості здійснення стратегічного управління фінансовими ресурсами на вітчизняних підприємствах [1], Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. розглядають фінансовий менеджмент [2], Аранчій В.І., Зоря О.П. досліджують фінансову стратегію в системі управління підприємством [3], а також Ачкасова Л.М. аналізує аспекти управління фінансовими потоками в логістиці [4]. Бердар М. акцентує увагу на управлінні процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства на основі логістичного підходу [5]. Білик М.Д. досліджує фінансову стратегію як складову частину загальної стратегії підприємства [6], Блакита Г.В. розглядає фінансову стратегію торговельних підприємств [7], а Бланк І.О. визначає основні принципи фінансової стратегії підприємства [8]. Бровко Л.І., Бровко Є.І.,

Крижановський О.О. вивчають формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності [9]. Брюховецька Н.Ю., Булеєв І.П., Іваненко Л.В. презентують модель управління фінансовим потенціалом підприємства з функціонального підходу [10].

Метою кваліфікаційної роботи є розробка рекомендацій щодо оптимізації управління фінансовими ресурсами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» з урахуванням специфіки його діяльності та сучасних економічних умов.

Відповідно до мети кваліфікаційної роботи було поставлено **завдання**:

- визначити економічну сутність фінансових ресурсів підприємства та їх значення в господарській діяльності;
- дослідити класифікацію, склад і структуру фінансових ресурсів;
- обґрунтувати методи оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах господарювання;
- проаналізувати техніко-економічну характеристику ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»;
- провести аналіз складу та структури фінансових ресурсів підприємства;
- оцінити ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства;
- визначити напрями підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства;
- розробити стратегії підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»;
- провести економічне обґрунтування запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є особливості формування фінансових ресурсів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво».

Предметом дослідження є процеси управління фінансовими ресурсами цього підприємства.

Методи дослідження. У процесі дослідження управління фінансовими ресурсами підприємства використовуються різноманітні методи, що дозволяють комплексно оцінити теоретичні та практичні аспекти фінансової діяльності підприємства. Теоретичною основою дослідження є роботи вітчизняних та зарубіжних науковців, які висвітлюють сутність фінансових ресурсів, принципи їх управління та методи оцінки ефективності. Для реалізації поставлених завдань використовуються як загальнонаукові, так і спеціальні методи. Загальнонаукові методи включають методи спостереження, порівняння та аналізу, які застосовуються для вивчення існуючих підходів до управління фінансовими ресурсами підприємства та їх ефективності. Спеціальні методи, зокрема, методи фінансового аналізу та економічного обґрунтування, застосовуються для оцінки фінансової стійкості підприємства, ефективності використання фінансових ресурсів та розробки рекомендацій щодо їх оптимізації. У дослідженні використовуються методи системного підходу для вивчення організаційно-економічного механізму управління фінансовими ресурсами підприємства, а також методи економічного моделювання для прогнозування наслідків впровадження запропонованих змін. Крім того, застосовуються методи статистичного аналізу для обробки фінансових показників та оцінки динаміки зміни фінансових ресурсів підприємства, що дозволяє отримати об'єктивні результати та зробити науково обґрунтовані висновки.

Інформаційну базу дослідження становили наукові праці українських і зарубіжних фахівців з питань управління фінансовими ресурсами підприємства, а також матеріали спеціалізованих періодичних видань, нормативно-правові документи, фінансова звітність ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», а також внутрішня документація підприємства, що стосується організації фінансових процесів та ресурсного забезпечення.

Наукова новизна здобутих результатів полягає в комплексному аналізі сучасних підходів до управління фінансовими ресурсами підприємств в умовах динамічного економічного середовища. У рамках дослідження

визначено ключові фактори, що впливають на ефективність використання фінансових ресурсів підприємства, а також запропоновано нові методи оцінки фінансової стійкості та ліквідності підприємства. Здійснено розробку стратегії підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами на прикладі ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», що має практичне значення для підприємств, які прагнуть покращити свої фінансові показники.

Практичне значення здобутих результатів полягає в їх застосуванні для удосконалення управлінських практик на підприємствах. Рекомендації, отримані в ході дослідження, можуть бути використані для підвищення ефективності фінансового управління на підприємствах різних галузей, а також для розробки стратегії фінансової стабільності та зростання. Отримані результати можуть бути використані в практиці управлінців, а також у навчальних програмах для підготовки фахівців з фінансового управління.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати кваліфікаційної роботи магістра пройшли апробацію на наукових конференціях: «Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку» (ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 5-6 грудня 2024 року, м. Київ), «Актуальні проблеми економіки, фінансів, обліку та права: теорія та практика» (Центр фінансово-економічних наукових досліджень, 20 грудня 2024 року, м. Рівне) та опубліковані у фаховому журналі категорії В «Вчені записки Університету «КРОК» (№4(76), 2024).

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Робота містить 23 таблиці, 6 рисунків і 3 додатки. Загальний обсяг магістерської роботи становить 93 сторінки, список використаних джерел становить 65 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність фінансових ресурсів підприємства та їх значення в господарській діяльності

Фінансові ресурси підприємства є основою для забезпечення його господарської діяльності, оскільки вони виступають засобом для досягнення економічних цілей організації. Вони включають грошові кошти, які використовуються для виконання фінансових зобов'язань, забезпечення операційної діяльності, інвестування в розвиток і досягнення стратегічних цілей. Визначення фінансових ресурсів як сукупності активів підприємства, що використовуються для здійснення виробничих і фінансових операцій, є основним для аналізу їх ролі в економічному механізмі підприємства.

Значення фінансових ресурсів в господарській діяльності підприємства важко переоцінити. Вони є ключовими для нормального функціонування організації, забезпечення безперервності її операцій, інвестування в нові технології, розширення виробничих потужностей та адаптацію до змін на ринку. З правильним управлінням фінансовими ресурсами підприємство може знизити ризики неплатоспроможності, оптимізувати витрати та покращити фінансову стійкість. Крім того, ефективне використання фінансових ресурсів дозволяє зберегти конкурентоспроможність підприємства, що є важливим фактором у сучасному економічному середовищі [34, с. 113].

Фінансові ресурси підприємства відіграють ключову роль у його стабільному функціонуванні та розвитку. Вони забезпечують можливість здійснення виробничої, інвестиційної, соціальної та інших видів діяльності. У науковій літературі існують різні підходи до визначення сутності фінансових ресурсів, кожен з яких підкреслює певні аспекти їхнього

формування та використання. У науковій літературі існує чимало підходів до трактування сутності фінансових ресурсів підприємства. Фінансові ресурси підприємства розглядаються як грошові кошти та інші активи, що використовуються для здійснення фінансово-господарської діяльності та досягнення фінансової стійкості. У табл. 1.1 представлені визначення сутності поняття фінансових ресурсів підприємства.

Таблиця 1.1

Підходи авторів до визначення сутності поняття «фінансові ресурси підприємства»

Автор	Визначення
Бровко Л. І., Бровко Є. І.	Фінансові ресурси – це грошові кошти, які є в розпорядженні підприємства та використовуються для здійснення фінансово-господарської діяльності, розвитку виробництва, інвестування та погашення зобов'язань.
Василішин С. І.	Фінансові ресурси – це сукупність власних, залучених та позикових коштів підприємства, що використовуються для забезпечення його економічної діяльності, розвитку та фінансової стабільності.
Великих К. О.	Фінансові ресурси – це грошові засоби, які утворюються в процесі діяльності підприємства та забезпечують його фінансову стійкість і розвиток.
Гайбура Ю. А.	Фінансові ресурси – це кошти, що знаходяться в розпорядженні підприємства і використовуються для фінансування поточної та інвестиційної діяльності з метою досягнення стратегічних цілей.
Герман М. Ю.	Фінансові ресурси – це сукупність грошових фондів підприємства, які формуються з різних джерел, зокрема власних, позикових та залучених, і використовуються для підтримки діяльності та розвитку.
Грушко В. І.	Фінансові ресурси – це кошти, які знаходяться в розпорядженні підприємства і спрямовуються на фінансування його діяльності, зокрема інвестиційної, виробничої та соціальної сфер.
Пилип'як О. В., Майор О. В.	Фінансові ресурси – це сукупність грошових коштів та інших активів підприємства, які можуть бути використані для забезпечення його функціонування та розвитку.
Румик І.І.	Фінансові ресурси – це грошові засоби підприємства, сформовані з різних джерел, які використовуються для здійснення фінансово-економічної діяльності.
Тітенко З. М., Сукач І. П.	Фінансові ресурси – це грошові кошти підприємства, які формуються за рахунок прибутку, амортизації, кредитів, інвестицій та інших джерел, що використовуються для забезпечення його економічної діяльності.

Джерело: складено автором на основі [13-18]

Деякі автори, зокрема Василішин С. І. [13, с. 123], вважають, що фінансові ресурси включають сукупність власних, залучених та позикових коштів, які використовуються для забезпечення діяльності підприємства. Це означає, що фінансові ресурси формуються як за рахунок внутрішніх джерел (прибуток, амортизаційні відрахування), так і зовнішніх (кредити, інвестиції, позики). Інші дослідники, наприклад, Гайбура Ю. А. [15, с. 17], акцентують увагу на тому, що фінансові ресурси спрямовуються на фінансування поточної та інвестиційної діяльності підприємства. Вони є інструментом досягнення стратегічних цілей та підтримки економічної стійкості. Деякі автори розглядають фінансові ресурси як сукупність грошових фондів підприємства, які формуються з різних джерел і використовуються для підтримки діяльності та розвитку [16, с. 175]. Сюди входять кошти, призначені для інвестицій, виконання фінансових зобов'язань, утримання персоналу та розвиток інновацій.

Проаналізувавши визначення фінансових ресурсів різними авторами [9, с. 58; 13, с. 123; 14, с. 125; 15, с. 17; 16, с. 175; 19, с. 81; 47, с. 89; 51, с. 45; 54, с. 12], можна дійти висновку, що дане поняття розглядається як сукупність грошових коштів та інших активів, які підприємство використовує для своєї фінансово-господарської діяльності, розвитку та забезпечення стабільності. Більшість авторів [9, с. 58; 13, с. 123; 14, с. 125; 15, с. 17; 16, с. 175; 19, с. 81] акцентують увагу на багатогранності джерел формування фінансових ресурсів, до яких належать власні, залучені та позикові кошти. Також підкреслюється важливість ефективного управління цими ресурсами для досягнення стратегічних цілей підприємства. Отже, фінансові ресурси – це основа, яка забезпечує функціонування підприємства, його інвестиційну активність та економічну стійкість у довгостроковій перспективі.

На основі визначень, запропонованих різними авторами [9, с. 58; 13, с. 123; 14, с. 125; 15, с. 17; 16, с. 175; 19, с. 81; 47, с. 89; 51, с. 45; 54, с. 12], можна сформулювати наступне власне визначення сутності поняття «фінансові ресурси підприємства». Фінансові ресурси підприємства – це

сукупність грошових коштів та інших активів, які знаходяться в розпорядженні підприємства та формуються з різних джерел, зокрема власних, позикових, залучених і інших. Вони використовуються для забезпечення фінансово-економічної діяльності підприємства, підтримки його стабільності, розвитку виробництва, здійснення інвестицій та погашення зобов'язань з метою досягнення стратегічних цілей і забезпечення фінансової стійкості [21, с. 163].

Особливу роль у стратегічному управлінні підприємством відіграє ефективне планування та розподіл фінансових ресурсів. Без чіткої стратегії використання фінансів підприємство може стикнутися з дефіцитом необхідних коштів для розвитку чи оперативної діяльності [62, с. 55]. З іншого боку, надмірне накопичення фінансових ресурсів без їх ефективного використання може призвести до зниження рентабельності підприємства. Тому правильне управління фінансовими ресурсами є основою для досягнення стабільного розвитку і досягнення фінансових цілей організації [9, с. 58].

Отже, фінансові ресурси підприємства – це не лише грошові кошти, але й стратегічний інструмент, який забезпечує ефективність та життєздатність підприємства в умовах ринкової економіки. Їх правильне формування, розподіл та використання є запорукою не лише фінансової стабільності, а й довгострокового успіху організації на ринку.

1.2. Класифікація, склад і структура фінансових ресурсів

Фінансові ресурси підприємства є невід'ємною частиною його економічної основи і відіграють ключову роль у забезпеченні його стабільності та розвитку. Вони включають різноманітні джерела, через які підприємство отримує кошти для реалізації своїх фінансових і виробничих завдань. Класифікація фінансових ресурсів здійснюється за кількома

критеріями, кожен з яких має важливе значення для ефективного управління ними.

Класифікація фінансових ресурсів підприємства є необхідним етапом для правильного планування та ефективного використання фінансів у процесі господарської діяльності [4, с. 112]. Це дає змогу підприємству зрозуміти, з яких джерел і на який період будуть залучатися кошти для забезпечення безперебійної роботи, а також для розвитку та інвестування в майбутнє [15, с. 18]. Різноманітність фінансових ресурсів дозволяє підприємствам гнучко адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та внутрішніх потребах (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація фінансових ресурсів підприємства

Критерій класифікації	Категорії фінансових ресурсів	Характеристика
За джерелами утворення	Власні ресурси	Включають статутний капітал, нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування, власні фонди підприємства. Ці ресурси формуються без залучення зовнішніх коштів.
	Залучені ресурси	Включають кредити, позики, облігаційні позики, інші форми зобов'язань перед третіми сторонами. Залучені ресурси забезпечують доступ до додаткових коштів для фінансування діяльності підприємства.
За терміном використання	Короткострокові ресурси	Використовуються для покриття поточних витрат: оплату праці, закупівлю сировини, оплату поточних зобов'язань.
	Довгострокові ресурси	Використовуються для реалізації інвестиційних проєктів, розширення виробництва, модернізації обладнання.
За призначенням	Поточні ресурси	Направлені на забезпечення безперебійної діяльності підприємства в короткостроковій перспективі.
	Інвестиційні ресурси	Використовуються для фінансування довгострокових інвестиційних проєктів, таких як розширення виробництва або оновлення обладнання.

Джерело: складено автором на основі [51, с. 182]

Класифікація фінансових ресурсів за різними критеріями дозволяє детально розглянути їх природу, джерела та способи використання. Власні ресурси підприємства забезпечують стабільність та незалежність, оскільки не потребують погашення або сплати процентів. Залучені ресурси, в свою чергу, можуть забезпечити швидкий доступ до додаткових фінансів, але вони супроводжуються фінансовими зобов'язаннями, що можуть вплинути на гнучкість підприємства в майбутньому [63]. Класифікація за терміном використання допомагає зрозуміти, які кошти можуть бути використані для поточних операцій, а які – для довгострокових інвестицій. Це дозволяє підприємству ефективно планувати свою діяльність, забезпечуючи баланс між короткостроковими потребами і стратегічним розвитком [52, с. 11].

Класифікація фінансових ресурсів є важливим інструментом для управління фінансовими потоками підприємства. Вона дозволяє не тільки чітко розподіляти ресурси за їх джерелами, термінами використання та призначенням, але й ефективно управляти фінансами підприємства в умовах постійних економічних змін. Правильне використання різних категорій фінансових ресурсів дозволяє підприємству підтримувати стабільність і здійснювати ефективні інвестиції в розвиток. Системний підхід до їх класифікації забезпечує гнучкість у прийнятті фінансових рішень і дозволяє мінімізувати ризики, що можуть виникати при фінансуванні поточної та інвестиційної діяльності [43, с. 114].

Згідно з одним із найбільш поширених підходів, фінансові ресурси поділяються на власні та залучені. Власні фінансові ресурси формуються за рахунок прибутку підприємства, амортизаційних відрахувань, фондів підприємства, а також додаткових вкладень власників або акціонерів. Вони є найбільш стабільними і не залежать від зовнішніх джерел фінансування. Залучені фінансові ресурси включають кредити, позики, облігаційні позики та інші зобов'язання перед третіми сторонами, що надаються підприємству на певних умовах. Вони часто використовуються для фінансування інвестиційних проєктів або для покриття тимчасових фінансових потреб.

Крім того, фінансові ресурси класифікуються за характером використання. Це включає ресурси, що спрямовуються на поточну діяльність підприємства, а також інвестиційні ресурси, призначені для розвитку і розширення підприємства. Поточні фінансові ресурси використовуються для забезпечення безперебійної діяльності, включаючи оплату праці, закупівлю матеріалів і виробничих ресурсів, погашення зобов'язань тощо. Інвестиційні ресурси спрямовуються на довгострокові проекти, такі як придбання нового обладнання, розширення виробничих потужностей або виведення нових продуктів на ринок [53, с. 68].

Структура фінансових ресурсів підприємства є складною і залежить від різних факторів, включаючи види діяльності підприємства, його розмір, фінансову політику та економічні умови, в яких воно функціонує. Важливою складовою є джерела власних фінансових ресурсів, які включають статутний капітал, нерозподілений прибуток, резервні та спеціальні фонди. Ці ресурси забезпечують підприємству незалежність від зовнішніх кредиторів і гарантують стабільність в умовах змін на ринку [21, с. 163].

Водночас залучені фінансові ресурси можуть бути поділені на короткострокові та довгострокові. Короткострокові ресурси, як правило, використовуються для покриття тимчасових потреб підприємства, таких як оплата поточних зобов'язань, закупівля матеріалів тощо. Довгострокові ресурси спрямовуються на здійснення інвестицій, які мають на меті розширення або модернізацію виробництва, а також покращення фінансової стійкості підприємства в майбутньому [29].

Структура фінансових ресурсів залежить від специфіки діяльності підприємства, його розміру, галузевої приналежності та фінансової стратегії. Зазвичай виділяють такі основні компоненти фінансових ресурсів: власні кошти – прибуток, амортизаційні відрахування, резервні фонди; залучені кошти – кредити, банківські позики, лізинг, облігації; позикові кошти – кошти, залучені від партнерів, акціонерів, інвесторів [1, с. 190]. Джерела фінансових ресурсів можна поділити на внутрішні та зовнішні. Внутрішні

джерела формуються за рахунок власного капіталу підприємства, прибутку, амортизаційних відрахувань тощо. Зовнішні джерела включають банківські кредити, позики, інвестиції, емісію акцій та облігацій [15, с. 17].

У загальній структурі функціонування системи управління фінансами підприємств фінансові ресурси є одним із ключових елементів керованої системи, тобто об'єкта управління, до якого також відносяться джерела фінансування та фінансові відносини. Об'єктом управління є сукупність фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні підприємства. До складових об'єкта управління належать як внутрішні (власні), так і зовнішні (позикові, залучені) джерела фінансування [47, с. 89].

Отже, класифікація фінансових ресурсів є важливим інструментом для управління ними. Вона дає змогу точно визначити джерела і призначення фінансів, що використовуються підприємством. Аналіз складу і структури фінансових ресурсів допомагає оптимізувати їх використання, забезпечити ефективне фінансування операцій та інвестицій і підвищити фінансову стійкість організації в умовах змін на ринку.

1.3. Методи оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах господарювання

У сучасних умовах господарювання ефективність управління фінансовими ресурсами є ключовим фактором для забезпечення стабільності підприємства та його здатності адаптуватися до змінюваного економічного середовища. Оцінка цієї ефективності дозволяє визначити, наскільки раціонально і доцільно використовуються фінансові ресурси для досягнення стратегічних та оперативних цілей підприємства.

Одним із основних методів оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами є аналіз ліквідності. Цей метод оцінює здатність підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання за допомогою

наявних фінансових ресурсів. За допомогою коефіцієнтів ліквідності (наприклад, поточної, швидкої та абсолютної ліквідності) можна визначити, чи є підприємство в змозі виконувати свої зобов'язання в короткостроковій перспективі, що є важливим для забезпечення фінансової стійкості [42].

Іншим важливим методом є аналіз рентабельності. Оцінка рівня рентабельності дає можливість зрозуміти, наскільки ефективно використовуються фінансові ресурси для створення прибутку. Показники рентабельності, такі як рентабельність активів, рентабельність власного капіталу та рентабельність продажів, дозволяють виявити сильні та слабкі сторони підприємства в управлінні фінансовими ресурсами, а також оцінити, чи досягається бажаний рівень прибутковості [34, с. 113].

Не менш важливим є метод фінансової стабільності, який оцінює здатність підприємства забезпечувати стабільність фінансових потоків та ефективно використовувати свої ресурси в довгостроковій перспективі. Для цього використовуються коефіцієнти фінансової незалежності та фінансового левериджу, які показують, наскільки підприємство залежить від зовнішніх джерел фінансування і наскільки його власні ресурси здатні забезпечити стабільність діяльності [26, с. 107].

Метод бюджетування та прогнозування також є важливим інструментом для оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами. За допомогою складання фінансових планів та прогнозів підприємство може оцінити, як ефективно будуть розподілені фінансові ресурси в майбутньому, що дозволяє своєчасно коригувати стратегії та підвищувати рівень досягнення фінансових цілей. Бюджетування включає визначення джерел фінансування, витрат, а також прогнозування надходжень та витрат на основі аналізу поточної діяльності та майбутніх можливостей підприємства [32].

Оцінка коштів та їх витрат є ще одним важливим методом. Важливо здійснити детальний аналіз витрат на виробництво, маркетинг, логістику та інші сфери діяльності, а також оцінити, як ці витрати впливають на ефективність використання фінансових ресурсів. Застосування таких

показників, як витрати на одиницю продукції, дозволяє порівняти витрати з отриманими доходами та визначити ефективність ресурсного забезпечення.

Метод коефіцієнтів ефективності використовує різноманітні фінансові коефіцієнти, які дають змогу оцінити як загальний рівень ефективності фінансового управління, так і ефективність використання окремих джерел фінансування. Зокрема, коефіцієнти обіговості активів і власного капіталу дозволяють зрозуміти, наскільки швидко підприємство використовує свої ресурси для отримання доходу [5, с. 134].

Управління фінансовими ресурсами є однією з основних функцій сучасного підприємства, що визначає його фінансову стійкість і конкурентоспроможність на ринку. Методи управління фінансовими ресурсами допомагають досягти оптимального використання доступних ресурсів, забезпечити ефективне їх розподілення та контролювати фінансові потоки [20, с. 56]. Для цього використовуються різноманітні методи, кожен з яких має свої особливості та призначення. Вибір і застосування цих методів залежить від різних чинників та умов зовнішнього середовища (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Методи управління фінансовими ресурсами підприємства

Метод	Характеристика	Мета використання
1	2	3
Планування фінансових ресурсів	Процес складання фінансових планів, бюджетів та прогнозів, які визначають потреби підприємства в ресурсах і джерела їх надходження.	Оптимальний розподіл ресурсів, забезпечення фінансової стабільності, досягнення стратегічних цілей.
Аналіз фінансових ресурсів	Оцінка фінансового стану підприємства через аналіз фінансових звітів, коефіцієнтів та інших показників, що дозволяє виявити проблеми та можливості для покращення.	Ідентифікація фінансових ризиків, оцінка ефективності використання ресурсів, прийняття обґрунтованих рішень.
Контроль фінансових ресурсів	Перевірка використання фінансових ресурсів для забезпечення відповідності планам і бюджетам, виявлення відхилень і їх усунення.	Забезпечення дотримання фінансових планів, корекція відхилень, підвищення ефективності управління.

Продовження табл. 1.3

1	2	3
Фінансова стратегія	Розробка довгострокового плану управління фінансовими ресурсами, що включає вибір стратегії фінансування, інвестиційні рішення та оптимізацію структури капіталу.	Забезпечення довгострокової фінансової стабільності, максимізація прибутковості, зниження фінансових ризиків.
Оптимізація структури капіталу	Вибір оптимального співвідношення власного і позикового капіталу для досягнення найкращих фінансових результатів та мінімізації витрат на обслуговування боргу.	Підвищення фінансової стійкості, зниження витрат на обслуговування боргу, покращення фінансових показників.
Управління грошовими потоками	Планування та контроль надходження та витрат грошових коштів, що включає управління дебіторською та кредиторською заборгованостями, ліквідністю і короткостроковими інвестиціями.	Забезпечення безперервності фінансування, підтримка ліквідності, оптимізація грошових потоків.
Диверсифікація фінансування	Розширення джерел фінансування через залучення різних фінансових інструментів і джерел, таких як акціонерний капітал, облігації, кредити, інвестиції.	Зниження залежності від окремих джерел фінансування, підвищення фінансової гнучкості та стійкості.
Управління фінансовими ризиками	Ідентифікація, оцінка та управління ризиками, що пов'язані з фінансовою діяльністю підприємства, такими як валютний, процентний, кредитний ризики.	Мінімізація потенційних втрат, забезпечення фінансової стійкості, захист від негативних фінансових впливів.
Фінансовий моніторинг	Постійний контроль за фінансовими показниками, що дозволяє своєчасно виявляти відхилення від запланованих значень та коригувати фінансові стратегії.	Збереження фінансової стабільності, оперативне реагування на зміни у фінансовій ситуації.
Інвестиційне планування	Аналіз і вибір найвигідніших інвестиційних проєктів, оцінка їх рентабельності та ризиків, планування інвестиційної діяльності.	Забезпечення зростання та розвитку підприємства, максимізація прибутковості інвестицій.

Джерело: побудовано на основі [15, с. 17]

Одним із найбільш важливих методів є планування фінансових ресурсів, яке охоплює складання фінансових планів, бюджетів та прогнозів, що дозволяє організувати раціональний розподіл ресурсів і забезпечити стабільність підприємства. Аналіз фінансових ресурсів дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства, виявити можливі проблеми та знайти шляхи для їх усунення. Контроль фінансових ресурсів забезпечує виконання

фінансових планів, виявлення відхилень від них і їх корекцію для підвищення ефективності управління [39, с. 128].

Фінансова стратегія, яка включає розробку довгострокового плану, дає можливість підприємству забезпечити максимізацію прибутковості і зменшення фінансових ризиків. Одним із важливих аспектів є оптимізація структури капіталу, що включає пошук оптимального співвідношення власних та позикових коштів для зниження витрат на обслуговування боргу. Управління грошовими потоками дозволяє підтримувати ліквідність підприємства і забезпечує його безперервне фінансування [40, с. 12].

Диверсифікація фінансування через різні джерела, такі як акціонерний капітал, кредити та облігації, дає змогу знизити залежність від одного джерела та підвищити фінансову стійкість підприємства. Управління фінансовими ризиками включає оцінку та мінімізацію ризиків, таких як валютний чи процентний, що можуть мати негативний вплив на фінансову ситуацію підприємства. Постійний фінансовий моніторинг дозволяє своєчасно реагувати на зміни у фінансових показниках і коригувати стратегії для збереження стабільності підприємства. Нарешті, інвестиційне планування спрямоване на вибір найбільш вигідних інвестиційних проєктів, що забезпечує розвиток і зростання підприємства.

Методи управління фінансовими ресурсами є важливими інструментами для досягнення фінансової стабільності і успіху підприємства. Застосування цих методів дозволяє оптимізувати використання ресурсів, мінімізувати фінансові ризики та забезпечити ефективне планування і контроль фінансових потоків. Системний підхід до управління фінансами на основі цих методів сприяє покращенню фінансових показників підприємства, його здатності адаптуватися до змінюваних умов та досягати довгострокових стратегічних цілей. Ефективне управління фінансовими ресурсами передбачає застосування комплексу заходів, спрямованих на оптимізацію їх використання та забезпечення фінансової стійкості підприємства. До таких заходів можна віднести [47, с. 89]: оптимізацію структури капіталу;

раціональне використання внутрішніх ресурсів; диверсифікацію джерел фінансування; систематичний аналіз та контроль.

Аналіз фінансових ресурсів дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства, виявити сильні та слабкі сторони, а також розробити рекомендації щодо підвищення ефективності управління [2, с. 129]. Контроль фінансових ресурсів включає перевірку правильності використання коштів та досягнення поставлених фінансових цілей. Розробка фінансової стратегії дозволяє підприємству забезпечити стабільність фінансових потоків, оптимізувати структуру капіталу та мінімізувати фінансові ризики. Вибір стратегії залежить від цілей підприємства, його фінансових можливостей та ринкових умов [51, с. 45].

Оптимізація фінансових ресурсів включає використання сучасних фінансових інструментів, таких як лізинг, факторинг, інвестиційні фонди, що дозволяє залучати додаткові кошти для розвитку підприємства. Управління фінансовими ресурсами повинно передбачати заходи щодо мінімізації ризиків, пов'язаних із залученням позикових коштів, інвестиційними операціями, а також змінами в економічному середовищі [11, с. 125].

Отже, для оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах господарювання використовуються різні методи, кожен з яких дозволяє отримати унікальну інформацію про фінансову діяльність підприємства. Вони допомагають з'ясувати сильні та слабкі сторони, що є основою для подальшого вдосконалення фінансової стратегії підприємства, підвищення його фінансової стійкості та конкурентоспроможності на ринку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПРАТ «ФІРМА «ПОЛТАВПИВО»

2.1. Техніко-економічна характеристика ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Полтавський пивзавод розпочав свою діяльність у 1965 році, коли було зварено перше пиво в регіоні. Цей напій швидко здобув визнання серед споживачів України завдяки своєму унікальному смаку. Протягом понад півстоліття завод продовжує традиції виробництва високоякісного пива, поєднуючи натуральні інгредієнти з сучасними підходами до пивоваріння. Продукція підприємства вирізняється м'яким та впізнаваним смаком, що стало характерною рисою «Полтавського пива» на ринку.

У 1965 році Полтавський пивзавод став частиною Полтавського об'єднання «Укрхарчопром», спеціалізуючись на виробництві пляшкового та розливного пива. У 1985 році було збудовано цех для розливу безалкогольних газованих напоїв, здатний випускати до 470 тис. декалітрів продукції на рік. У 1995 році завод пройшов процес приватизації та був реорганізований у закрите акціонерне товариство, згодом змінивши форму власності на публічне акціонерне товариство. У 1998 році підприємство почало співпрацю з німецькою компанією «Kaltenberg», що сприяло модернізації виробничих процесів. Зокрема, було введено автоматизовану лінію розливу в КЕГ-тару потужністю 50 КЕГ на годину. У 1999 році на заводі вперше в Україні було запущено чотири циліндро-конічні комбі-танки, що значно підвищило ефективність виробництва [41].

До 2001 року підприємство ввело в експлуатацію додаткові лінії розливу пива в ПЕТ-пляшки та бочки, досягнувши виробничої потужності 2,5 млн декалітрів на рік. Запрацювали автоматичні лінії, здатні випускати 36 тисяч пляшок на годину. У 2003 році введено в експлуатацію варильний цех

фірми «Hurrmann AG» із повною комп'ютеризацією процесу варіння сусла, що дозволило забезпечити стабільно високу якість продукції. У 2011 році підприємство провело масштабну реорганізацію та модернізацію виробництва. В результаті всі сорти пива та напоїв об'єднано під брендом «Полтава», що сприяло впізнаваності продукції [41].

Приватне акціонерне товариство «Фірма «Полтавпиво» є одним з провідних виробників пива та інших напоїв на ринку України. Засноване 20 січня 1992 року, підприємство має понад 30 років досвіду у галузі пивоваріння. Володіє значним статутним капіталом і широким спектром видів діяльності, включаючи виробництво пива, сидру, безалкогольних напоїв, а також діяльність у сфері торгівлі напоями (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Загальна характеристика ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Параметр	Характеристика
Назва підприємства	Приватне акціонерне товариство «Фірма «Полтавпиво»
Код ЄДРПОУ	05518768
Юридична адреса	36008, Полтавська область, м. Полтава, вул. Європейська, буд. 160
Дата реєстрації	20 січня 1992 року (32 роки 10 місяців)
Статутний капітал	67 416 310.50 грн
Керівник	Лавріченко Василь Микитович
Основні види діяльності	11.05 - Виробництво пива, 11.03 - Виробництво сидру, 11.07 - Виробництво безалкогольних напоїв, 43.99 - Спеціалізовані будівельні роботи, 46.34 - Оптова торгівля напоями, 47.25 - Роздрібна торгівля напоями
Основний власник	ТОВ «Емпоріум-П» (96% акцій)
Контакти	Телефон: +38 (053) 267-88-11, +38 (053) 267-88-10, Email: asup@beer.pl.ua

Джерело: складено автором на основі [42]

На сьогодні Полтавський пивзавод є не лише важливим виробником пива в Україні, але й експортером, продукція якого популярна за кордоном. Накопичений досвід, інновації та впровадження сучасних технологій сприяють підтримці високого рівня якості продукції, що підтверджується численними нагородами. Юридична адреса ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»: Україна, м. Полтава, вул. Європейська, 160.

Організаційна структура управління ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» наведена у Додатку А.

Організаційна структура управління ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» складається з кількох основних підрозділів, які забезпечують ефективне функціонування компанії. Генеральний директор виконує роль вищого керівника, відповідального за загальне керівництво, стратегічний розвиток і фінансові результати підприємства. Фінансовий відділ здійснює фінансове планування, веде бухгалтерський облік, контролює витрати та готує фінансову звітність. Виробничий відділ організовує виробничі процеси, стежить за якістю продукції та дотриманням технологічних стандартів. Відділ продажу та маркетингу займається реалізацією продукції, розробкою брендової стратегії, проведенням маркетингових кампаній і аналізом ринку. Логістичний відділ відповідає за управління постачаннями, складуванням і транспортуванням продукції до кінцевого споживача. Відділ кадрів забезпечує ефективну роботу з персоналом, включно з підбором, навчанням і розвитком співробітників. Юридичний відділ здійснює правову підтримку підприємства, включаючи супровід договорів і інших юридичних документів. Відділ якості контролює відповідність продукції встановленим стандартам, проводить лабораторні дослідження та тестування. Наведена на рис. 2.1 організаційна структура управління орієнтована на забезпечення ефективної роботи компанії та її здатності швидко адаптуватися до змін у ринковому середовищі. Чіткий розподіл функцій між підрозділами сприяє підтримці високої якості продукції та конкурентоспроможності на ринку.

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» успішно зарекомендувало себе на ринку завдяки високоякісним продуктам та досвіду в галузі. Підприємство має стабільну фінансову базу та значний вплив на ринку напоїв в Україні. За роки свого існування компанія здобула довіру споживачів і продовжує активно розвивати своє виробництво, зокрема у напрямку безалкогольних напоїв і нових технологій виробництва.

Оцінка продуктивності праці персоналу є важливим аспектом для аналізу ефективності роботи підприємства, зокрема для ПрАТ «Фірма «Полтавпиво». Це дозволяє визначити, наскільки успішно підприємство використовує людські ресурси для досягнення фінансових результатів. У табл. 2.2 наведено основні показники діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за період 2021–2023 років, що дозволяють оцінити продуктивність праці персоналу.

Таблиця 2.2

Оцінка продуктивності праці персоналу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Показники	Станом на 31.12.			Відхилення 2023 до 2021 рр.	
	2021	2022	2023	Тис. грн	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	323330	664775	677951	354621	109,68
Чисельність персоналу, осіб	284	284	276	-8	-2,82
Продуктивність праці персоналу, тис. грн / особу	1138,49	2340,76	2456,34	1317,86	115,76

Джерело: розраховано автором на основі [42]

Чистий дохід від реалізації продукції у 2023 році збільшився на 354621 тис. грн або на 109,68% у порівнянні з 2021 роком, що свідчить про значне зростання обсягів реалізації продукції та ефективності підприємства в цілому. Це покращення не призвело до пропорційного збільшення чисельності працівників, яка зменшилась на 8 осіб або на 2,82% порівняно з 2021 роком, що свідчить про оптимізацію кадрової структури та впровадження більш ефективних методів роботи, зокрема автоматизації чи модернізації виробництва.

Продуктивність праці персоналу, яка розраховується як чистий дохід від реалізації на одну особу, у 2023 році склала 2456,34 тис. грн, що на 1317,86 тис. грн або на 115,76% більше порівняно з 2021 роком. Це вказує на значне підвищення ефективності праці, що результатом як збільшення

виробничих потужностей, так і покращення організації праці та управління персоналом.

Аналіз продуктивності праці ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» показує позитивну динаміку. Чистий дохід від реалізації продукції значно збільшився, що є результатом ефективних управлінських рішень і стратегій компанії. Зменшення чисельності персоналу на тлі зростання доходів свідчить про вдосконалення організації роботи та оптимізацію кадрових ресурсів. Водночас, зростання продуктивності праці на 115,76% підтверджує підвищення ефективності праці персоналу та можливість підприємства досягати високих результатів за менших витрат робочої сили. В цілому, результати оцінки продуктивності праці вказують на позитивні зміни в роботі ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», що дозволяють компанії ефективно адаптуватися до змін на ринку та покращувати свої економічні показники.

Динаміка активів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за період 2021-2023 років відображає значні зміни в структурі та обсягах активів підприємства. Аналіз основних показників активів дозволяє оцінити ефективність управління фінансовими ресурсами, визначити тенденції розвитку компанії, а також виявити потенційні резерви для покращення її діяльності. Окрему увагу варто звернути на зміни в необоротних та оборотних активах, зокрема на зміни в запасах, дебіторській заборгованості та грошових коштах. Використовуючи фінансову звітність ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» (додатки Б-В) [42], проаналізуємо активи підприємства (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Динаміка активів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. (тис. грн)

Показники	Станом на 31.12.			Відхилення 2023 до 2021 рр.	
	2021	2022	2023	Тис. грн	%
1	2	3	4	5	6
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи	2026	1427	885	-1141	-56,32
первісна вартість	3134	3134	3178	44	1,40
накопичена амортизація	1108	1707	2293	1185	106,95

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6
Основні засоби	171310	170049	189228	17918	10,46
первісна вартість	218453	229359	264495	46042	21,08
знос	47143	59310	75267	28124	59,66
Інвестиційна нерухомість	489	489	489	0	0,00
первісна вартість	489	489	489	0	0,00
Інші фінансові інвестиції	2	2	2	0	0,00
Усього за розділом I	173827	171967	190604	16777	9,65
II. Оборотні активи					
Запаси	57989	75068	83986	25997	44,83
Виробничі запаси	39705	49868	62019	22314	56,20
Незавершене виробництво	8691	14024	9510	819	9,42
Готова продукція	9593	11100	11676	2083	21,71
Товари	0	76	781	781	x
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	43233	21494	22437	-20796	-48,10
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	4290	11392	13717	9427	219,74
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0	149	0	0	x
Інша поточна дебіторська заборгованість	73	28625	31692	31619	43313,70
Гроші та їх еквіваленти	52470	104232	153978	101508	193,46
Готівка	1	2	2	1	100,00
Рахунки в банках	52469	104230	153976	101507	193,46
Витрати майбутніх періодів	102	95	100	-2	-1,96
Інші оборотні активи	40	1219	690	650	1625,00
Усього за розділом II	158197	242274	306600	148403	93,81
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	158	0	0	x
Баланс	332024	414399	497204	165180	49,75

Джерело: складено автором на основі звітності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Згідно з аналізом, протягом 2021-2023 років загальна сума активів підприємства зросла на 49,75%, що свідчить про позитивну динаміку. Значно збільшилися оборотні активи, які зросли за 2021-2023 рр. на 93,81%. Основним чинником цього стало збільшення залишків грошових коштів і дебіторської заборгованості. Запаси також зросли, в основному за рахунок виробничих запасів, що свідчить про нарощування виробничих потужностей. Водночас, необоротні активи ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр.

збільшилися на 9,65%, проте спостерігається зниження вартості нематеріальних активів, що відображає амортизацію цих активів.

Загальна динаміка активів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. свідчить про позитивні тенденції у розвитку компанії. Збільшення оборотних активів, зокрема грошових коштів та запасів, дає можливість компанії забезпечити більшу ліквідність та покращити фінансову стабільність. Водночас, зниження вартості нематеріальних активів і збільшення зносу основних засобів вказує на необхідність оновлення виробничих потужностей та ефективного управління амортизацією.

Аналіз структури необоротних активів підприємства дозволяє оцінити, яка частка його довгострокових ресурсів вкладена в різні види активів, що є важливим для розуміння стратегії розвитку компанії та її інвестиційної політики. Для ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 роки структура необоротних активів показує тенденції в розподілі капіталу на нематеріальні активи, основні засоби та інші види інвестицій, що має прямий вплив на здатність підприємства до модернізації, ефективності використання активів та забезпечення фінансової стабільності (рис. 2.1).

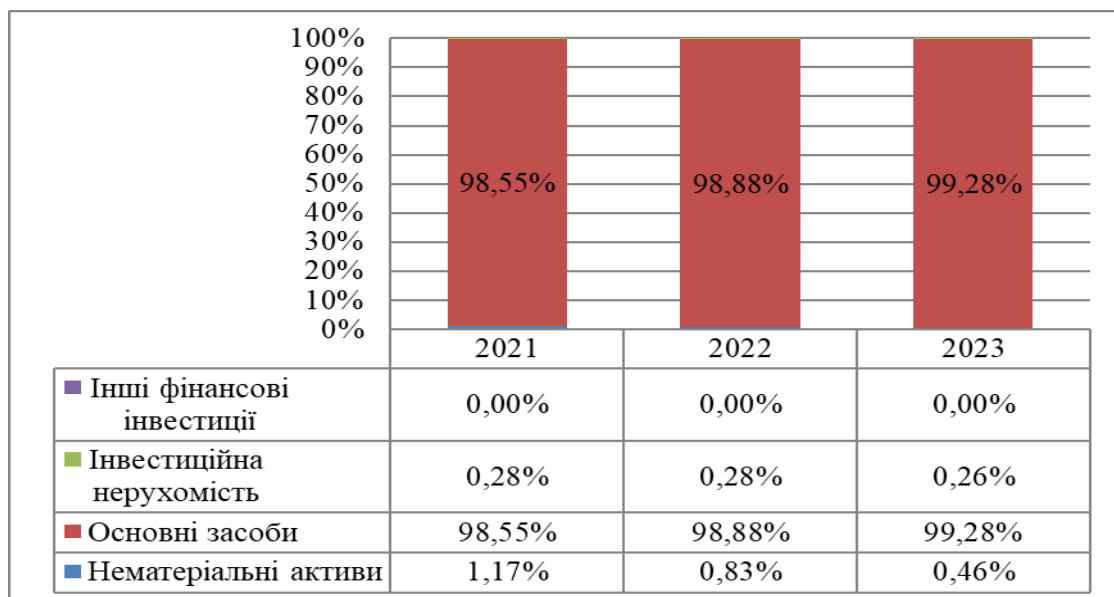

Рис. 2.1. Структура необоротних активів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. (%)

Джерело: побудовано автором на основі [42]

Нематеріальні активи зменшили свою частку в загальній структурі необоротних активів з 1,17% у 2021 році до 0,46% у 2023 році. Це свідчить про зниження значення нематеріальних активів протягом трьох років, що є результатом фокусування на матеріальних активах та основних засобах, що є більш стійкими і забезпечують довгострокову діяльність компанії.

Основні засоби залишаються основною складовою необоротних активів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», займаючи 98,55% у 2021 році, 98,88% у 2022 році та 99,28% у 2023 році. Це вказує на те, що підприємство значну частину своїх інвестицій направляє на придбання, оновлення та утримання основних засобів, що є необхідним для забезпечення виробничої потужності і діяльності на конкурентному рівні.

Інвестиційна нерухомість займає незначну частку в структурі необоротних активів, зменшуючись з 0,28% у 2021 році до 0,26% у 2023 році. Це свідчить про сталість у розподілі коштів на нерухомість, однак її частка залишається на мінімальному рівні, що не є пріоритетом для розвитку підприємства. Інші фінансові інвестиції не представлені у структурі необоротних активів протягом усіх трьох років, що свідчить про те, що компанія не робить значних інвестицій у фінансові інструменти або інші підприємства на цьому етапі.

Структура необоротних активів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» свідчить про фокусування підприємства на інвестуванні в основні засоби, які складають основну частину його довгострокових активів. Зменшення частки нематеріальних активів та сталість показників по інвестиційній нерухомості вказують на стабільність у стратегії активів, орієнтуючись на матеріальні ресурси для забезпечення ефективної виробничої діяльності. Відсутність фінансових інвестицій свідчить про орієнтацію компанії на власний розвиток через реальні активи, а не через фінансові вкладення. Це вказує на стратегію, орієнтовану на забезпечення стабільності та фізичне зростання підприємства.

Аналіз структури оборотних активів підприємства є важливим інструментом для оцінки ефективності управління його поточними

ресурсами. Структура оборотних активів визначає, як компанія розподіляє свої короткострокові активи, що безпосередньо впливає на її ліквідність, здатність покривати поточні зобов'язання і фінансову стійкість. Для ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 роки спостерігається певна динаміка в розподілі оборотних активів, яка відображає зміни в стратегії компанії, зокрема в управлінні запасами, дебіторською заборгованістю та грошовими коштами (рис. 2.2).

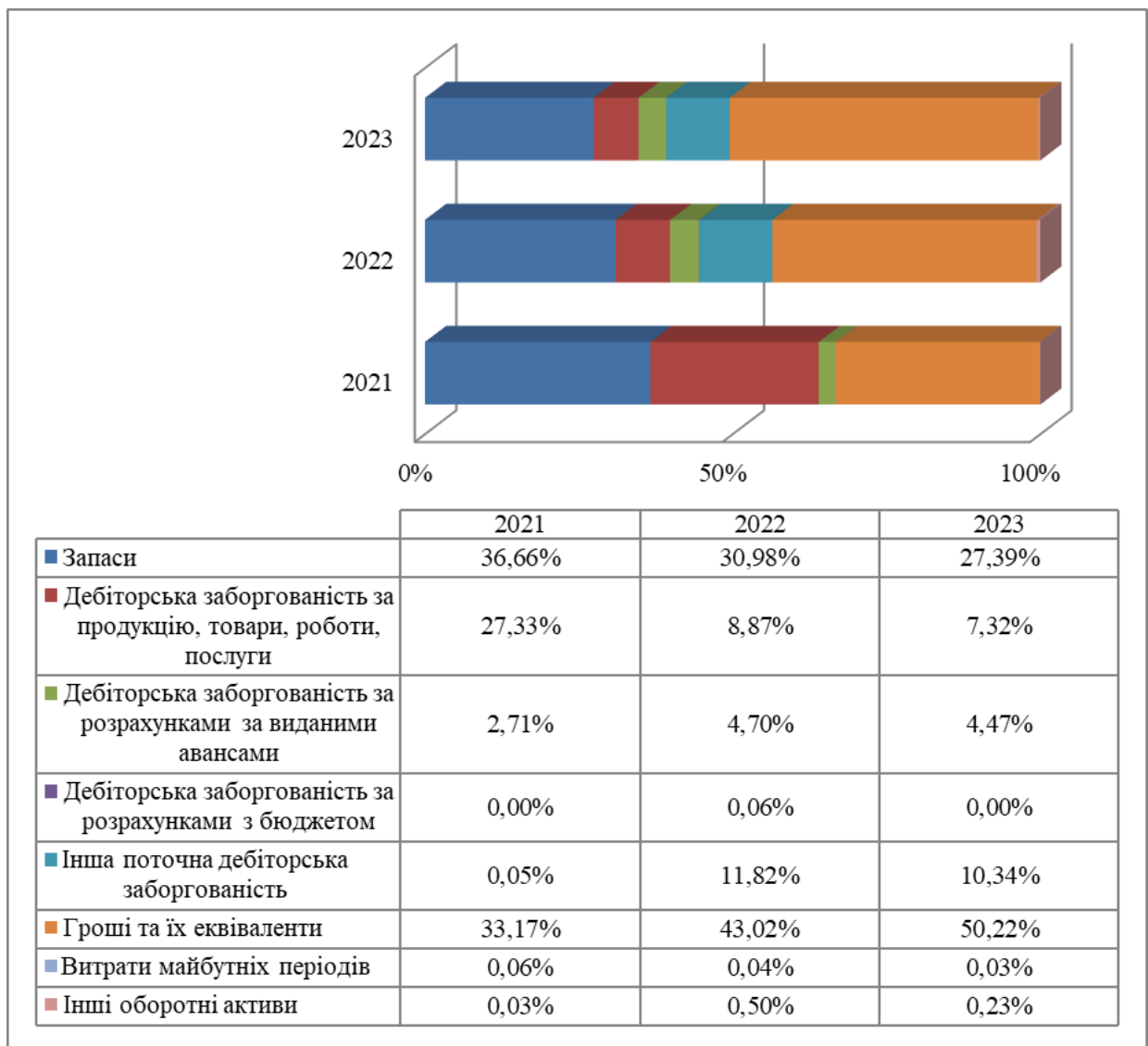

Рис. 2.2. Структура оборотних активів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. (%)

Джерело: побудовано автором на основі [42]

Запаси зменшили свою частку в загальній структурі оборотних активів, з 36,66% у 2021 році до 27,39% у 2023 році. Це вказує на ефективніше управління запасами та можливе зменшення необхідності в них через оптимізацію виробничих процесів або зміни в попиті на продукцію. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги також зменшилась з 27,33% у 2021 році до 7,32% у 2023 році. Це свідчить про покращення платежів від клієнтів або зміну політики щодо термінів надання кредитів покупцям. Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами та дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом залишаються на стабільно низькому рівні, з незначними коливаннями в період 2021-2023 років, що свідчить про малий обсяг авансових платежів та розрахунків з бюджетом. Інша поточна дебіторська заборгованість збільшилась з 0,05% у 2021 році до 10,34% у 2023 році. Це вказує на зростання заборгованості, що потребує ретельнішого моніторингу для уникнення фінансових ризиків. Гроші та їх еквіваленти продовжують збільшувати свою частку з 33,17% у 2021 році до 50,22% у 2023 році. Це свідчить про зростання ліквідності підприємства, що наслідком більш консервативної фінансової політики або накопичення грошових коштів для забезпечення стабільності в умовах економічної невизначеності. Витрати майбутніх періодів та інші оборотні активи займають мінімальну частку в структурі оборотних активів, що вказує на обмежене використання цих інструментів для фінансування діяльності підприємства.

Аналіз структури оборотних активів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 роки показує зменшення залежності підприємства від запасів і дебіторської заборгованості, що свідчить про покращення управлінських процесів і зменшення фінансових ризиків. Одночасно зростання частки грошей та їх еквівалентів вказує на підвищену ліквідність і готовність до забезпечення поточних зобов'язань. Підприємство демонструє ефективне управління оборотними активами, зокрема, через зниження заборгованості і

збільшення ліквідних коштів, що позитивно впливає на фінансову стабільність і можливості для інвестицій в майбутньому.

У табл. 2.4 проаналізуємо основні показники Звіту про фінансові результати ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр.

Таблиця 2.4

Динаміка показників Звіту про фінансові результати в ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. (тис. грн)

Показники	Роки			Відхилення 2023 до 2021 рр.	
	2021	2022	2023	Тис. грн	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	323330	664775	677951	354621	109,68
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	229392	434744	466190	236798	103,23
Валовий прибуток	93938	230031	211761	117823	125,43
Інші операційні доходи	10573	18996	26122	15549	147,06
Адміністративні витрати	19104	21602	22729	3625	18,98
Витрати на збут	44444	66511	76488	32044	72,10
Інші операційні витрати	12307	55119	28997	16690	135,61
Фінансовий результат від операційної діяльності	28656	105795	109669	81013	282,71
Інші доходи	0	0	1456	1456	x
Фінансові витрати	2292	1456	0	-2292	-100,00
Інші витрати	607	1012	2613	2006	330,48
Фінансовий результат до оподаткування	25757	103327	108512	82755	321,29
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-5062	-21870	-24127	-19065	376,63
Чистий прибуток	20695	81457	84385	63690	307,76
Елементи операційних витрат					
Матеріальні затрати	187980	377567	399545	211565	112,55
Витрати на оплату праці	49439	67166	75314	25875	52,34
Відрахування на соціальні заходи	10881	14547	16458	5577	51,25
Амортизація	16451	15824	16881	430	2,61
Інші операційні витрати	42713	105601	78743	36030	84,35
Разом операційних витрат	307464	580705	586941	279477	90,90

Джерело: розраховано автором на основі [42]

Динаміка показників Звіту про фінансові результати ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 роки свідчить про позитивні зміни в операційній

діяльності компанії, хоча й супроводжується певними викликами. Чистий дохід від реалізації продукції ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. збільшився на 109,68%, що свідчить про значне зростання обсягів продажів, що є результатом успішної стратегії збільшення ринкової частки. Собівартість реалізованої продукції ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. також збільшилася на 103,23%, що співвідноситься зі зростанням обсягів виробництва, але приріст собівартості не перевищує приріст доходів, що свідчить про ефективність управління витратами. Валовий прибуток ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. зріс на 125,43%, що вказує на значне поліпшення результатів основної діяльності підприємства.

Інші операційні доходи ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. збільшилися на 147,06%, що свідчить про розширення джерел доходу, однак адміністративні витрати зросли лише на 18,98%, що можна вважати контрольованим зростанням витрат. Витрати на збут ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. також зросли на 72,10%, що є логічним наслідком збільшення обсягів реалізації. Однак інші операційні витрати ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. зросли на 135,61%.

Фінансовий результат від операційної діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. збільшився на 282,71%, що свідчить про ефективне управління витратами та доходами. Зменшення фінансових витрат на 100% у 2023 році порівняно з попередніми роками є позитивним фактором, що вказує на покращення фінансової стабільності компанії. Чистий фінансовий результат (прибуток) зріс на 307,76%, що є відмінним показником ефективності роботи підприємства.

Що стосується операційних витрат, матеріальні витрати ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. зросли на 112,55%, витрати на оплату праці на 52,34%, а витрати на соціальні заходи збільшилися на 51,25%. Зростання цих витрат є логічним наслідком розширення виробничих потужностей та збільшення чисельності працівників, однак темпи зростання витрат на оплату праці та соціальні заходи є контрольованими.

Аналіз структури операційних витрат ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 роки дозволяє оцінити, як компанія розподіляє свої витрати на основні виробничі і адміністративні процеси (рис. 2.3).

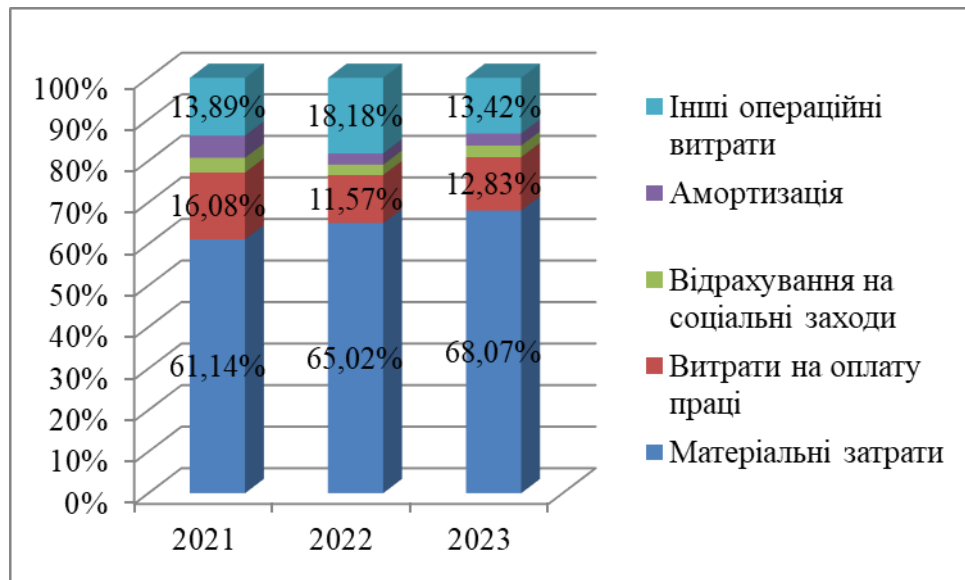

Рис. 2.3. Структура операційних витрат ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. (%)

Джерело: побудовано автором на основі [42]

Протягом трьох років спостерігається певне зміщення структури операційних витрат. Матеріальні затрати займають значну частину витрат, і їх частка збільшилась з 61,14% у 2021 році до 68,07% у 2023 році. Це свідчить про збільшення витрат на сировину та матеріали, що пов'язано з ростом вартості сировини або збільшенням обсягів виробництва. Витрати на оплату праці зменшились з 16,08% у 2021 році до 11,57% у 2022 році, але у 2023 році знову зросли до 12,83%, що результатом зміни в організаційній структурі або індексації зарплат. Відрахування на соціальні заходи мали тенденцію до зниження, з 3,54% у 2021 році до 2,51% у 2022 році, але знову зросли до 2,80% у 2023 році, що обумовлено змінами в законодавстві або збільшенням соціальних зобов'язань підприємства. Амортизаційні витрати також зменшились з 5,35% у 2021 році до 2,72% у 2022 році, але знову зросли до 2,88% у 2023 році, що вказує на стабілізацію рівня амортизації

після зниження в попередньому році. Інші операційні витрати залишаються змінними, з 13,89% у 2021 році до 13,42% у 2023 році, що вказує на їх незначні коливання.

Таким чином, структура операційних витрат ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» демонструє стабільність у витратах на матеріали, що є основною складовою операційних витрат підприємства, з поступовим збільшенням їх частки протягом аналізованого періоду. Зміни в інших категоріях витрат, таких як витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація та інші витрати, вказують на певні коригування у внутрішньому фінансовому управлінні підприємства, але загалом не мають значних коливань. Враховуючи ці зміни, компанія повинна звертати увагу на контроль за зростанням матеріальних витрат, а також продовжувати моніторинг витрат на оплату праці та соціальні внески.

Отже, ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» заснований у 1965 році, продовжує традиції якісного виробництва пива, активно впроваджуючи інновації та модернізацію виробничих процесів. Зокрема, співпраця з міжнародними партнерами та впровадження автоматизованих ліній значно підвищили ефективність виробництва. ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є важливим гравцем на ринку завдяки високій якості продукції та стабільній фінансовій базі, що дозволяє підприємству успішно конкурувати на вітчизняному та міжнародному ринку. Зниження чисельності працівників при зростанні продуктивності праці є результатом ефективної оптимізації кадрової структури та впровадження сучасних технологій, що дозволяє досягти високих фінансових результатів при збереженні високої якості продукції.

2.2. Аналіз складу та структури фінансових ресурсів підприємства

Аналіз складу та структури фінансових ресурсів підприємства є важливим етапом оцінки його фінансового стану, що дозволяє виявити

ключові джерела капіталу та їх динаміку. Це також сприяє визначенню стійкості підприємства до зовнішніх впливів, рівня його фінансової незалежності та ефективності управління зобов'язаннями. У цьому дослідженні розглянуто пасиви ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за період 2021–2023 років на основі даних фінансової звітності (табл. 2.5). Аналіз охоплює динаміку власного капіталу, довгострокових і поточних зобов'язань, що дає змогу оцінити зміни у фінансовій структурі підприємства та встановити основні тенденції.

Таблиця 2.5

Динаміка пасивів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. (тис. грн)

Показники	Станом на 31.12.			Відхилення 2023 до 2021 рр.	
	2021	2022	2023	Тис. грн	%
1	2	3	4	5	6
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	67416	67416	67416	0	0,00
Капітал у дооцінках	78932	73399	68286	-10646	-13,49
Резервний капітал	5811	6845	10112	4301	74,01
Нерозподілений прибуток	127136	214302	301050	173914	136,79
Усього за розділом I	279295	361962	446864	167569	60,00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	18118	11667	12660	-5458	-30,12
Усього за розділом II	18118	11667	12660	-5458	-30,12
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	14538	11090	8605	-5933	-40,81
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	7453	15232	13925	6472	86,84
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	444	532	636	192	43,24
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1742	2022	2342	600	34,44
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	8	4	2	-6	-75,00
Поточні забезпечення	8138	8989	9316	1178	14,48
Інші поточні зобов'язання	2288	2901	2854	566	24,74
Усього за розділом III	34611	40770	37680	3069	8,87
Баланс	332024	414399	497204	165180	49,75

Джерело: розраховано автором на основі [42]

Дослідження динаміки пасивів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» показало кілька важливих змін. Основним джерелом фінансових ресурсів підприємства є власний капітал, який за аналізований період зріс на 60,0%. Збільшення відбулося головним чином за рахунок нерозподіленого прибутку, який зріс на 173,9 млн грн або на 136,79%. Це свідчить про прибуткову діяльність підприємства та накопичення фінансових резервів.

Разом із цим спостерігається скорочення капіталу в дооцінках на 13,49%, що може бути наслідком переоцінки активів у бік зменшення. Резервний капітал, навпаки, зріс на 74,01%, що свідчить про політику підприємства щодо накопичення фінансових резервів для можливих ризиків.

Довгострокові зобов'язання скоротилися на 30,12%, що свідчить про зменшення залежності підприємства від позикових ресурсів на тривалий термін. Водночас, у структурі поточних зобов'язань відзначається зростання заборгованості за розрахунками з бюджетом (на 86,84%) та зі страхуванням (на 43,24%), що може бути пов'язано із змінами в оподаткуванні та соціальних виплатах. Загалом, поточні зобов'язання зросли лише на 8,87%, що свідчить про стабільне управління короткостроковими фінансовими потоками.

Аналіз складу та структури пасивів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021–2023 роки дозволяє зробити кілька ключових висновків. По-перше, підприємство демонструє високу фінансову стійкість завдяки значному збільшенню власного капіталу, що підтверджує його здатність до самофінансування. По-друге, скорочення довгострокових зобов'язань свідчить про зниження фінансових ризиків, пов'язаних із борговим навантаженням. По-третє, зростання окремих видів поточних зобов'язань свідчить про необхідність більш ретельного управління розрахунками з бюджетом та страхуванням.

Таким чином, фінансова структура ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» загалом характеризується позитивними тенденціями, що вказує на стійкість та ефективність управління фінансовими ресурсами. Рекомендовано

продовжувати накопичення власного капіталу та оптимізувати управління поточними зобов'язаннями для підвищення фінансової гнучкості підприємства.

Аналіз структури капіталу підприємства є одним із ключових етапів оцінки його фінансової стійкості та ефективності управління ресурсами. Він дозволяє визначити, в якій пропорції підприємство використовує власний і позиковий капітал для фінансування своєї діяльності. Це дає змогу оцінити рівень залежності від зовнішніх джерел фінансування та здатність до самостійного функціонування. На рис. 2.4 наведена структура капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво».

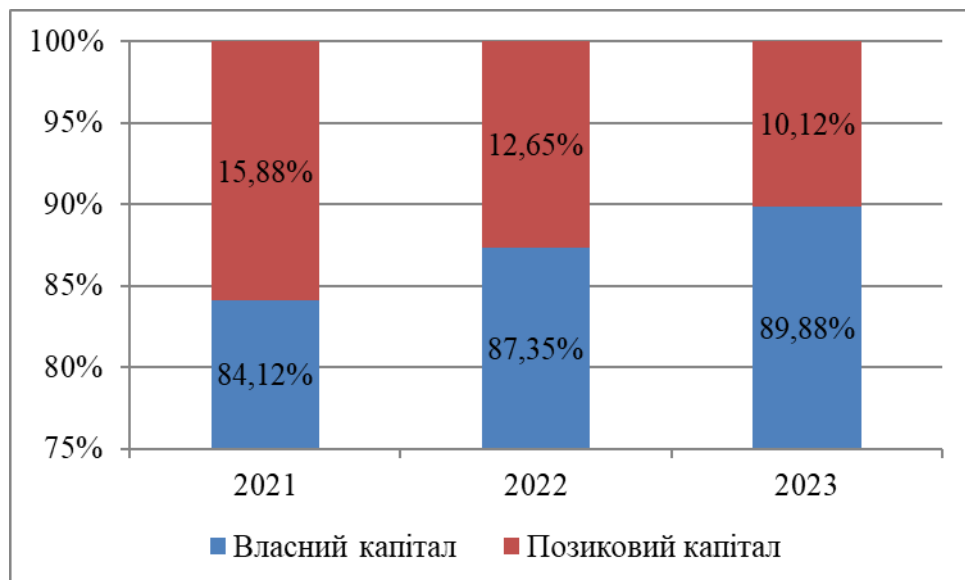

Рис. 2.4. Структура капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. (%)

Джерело: побудовано автором на основі [42]

Протягом аналізованого періоду структура капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» демонструє стійку тенденцію до збільшення частки власного капіталу та зменшення залежності від позикових ресурсів. У 2021 році частка власного капіталу становила 84,12%, тоді як позиковий капітал займав 15,88%. Уже в 2022 році частка власного капіталу зросла до 87,35%, що супроводжувалося зниженням частки позикового капіталу до 12,65%. У 2023

році ці показники досягли відповідно 89,88% та 10,12%. Це свідчить про свідоме спрямування підприємства на підвищення фінансової незалежності, що може бути результатом зростання нерозподіленого прибутку та зменшення довгострокових зобов'язань. Зменшення частки позикового капіталу свідчить про зниження боргового навантаження, що дозволяє зменшити фінансові ризики та покращити ліквідність підприємства.

Аналіз структури капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021–2023 роки показує позитивні зміни у фінансовій політиці підприємства. Постійне зростання частки власного капіталу до 89,88% свідчить про стабільність і самодостатність підприємства у фінансуванні своєї діяльності. Це також підкреслює зниження залежності від зовнішніх джерел фінансування, що зменшує фінансові ризики та забезпечує більшу гнучкість у прийнятті управлінських рішень. Водночас зменшення частки позикового капіталу до 10,12% свідчить про ефективне управління борговими зобов'язаннями, що сприяє зміцненню фінансової стійкості. Рекомендується зберігати цей позитивний тренд та продовжувати працювати над зміцненням власного капіталу, водночас зберігаючи помірний рівень позикового фінансування для підтримання фінансової гнучкості та розширення можливостей інвестиційного розвитку.

Аналіз структури власного капіталу підприємства є важливим інструментом для оцінки його фінансової стійкості та ефективності управління внутрішніми ресурсами. Власний капітал формується за рахунок різних складових, які відображають фінансові результати діяльності, резерви та інші джерела. Дослідження структури власного капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за період 2021–2023 років дає змогу виявити основні тенденції у формуванні фінансових ресурсів і оцінити зміни у фінансовій політиці підприємства (рис. 2.5).

У структурі власного капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» протягом 2021–2023 років спостерігається суттєве зростання частки нерозподіленого прибутку. Якщо у 2021 році цей показник становив 45,52%, то у 2022 році

зріс до 59,21%, а у 2023 році досягнув 67,37%. Це свідчить про високий рівень прибутковості діяльності підприємства та його здатність до самофінансування.

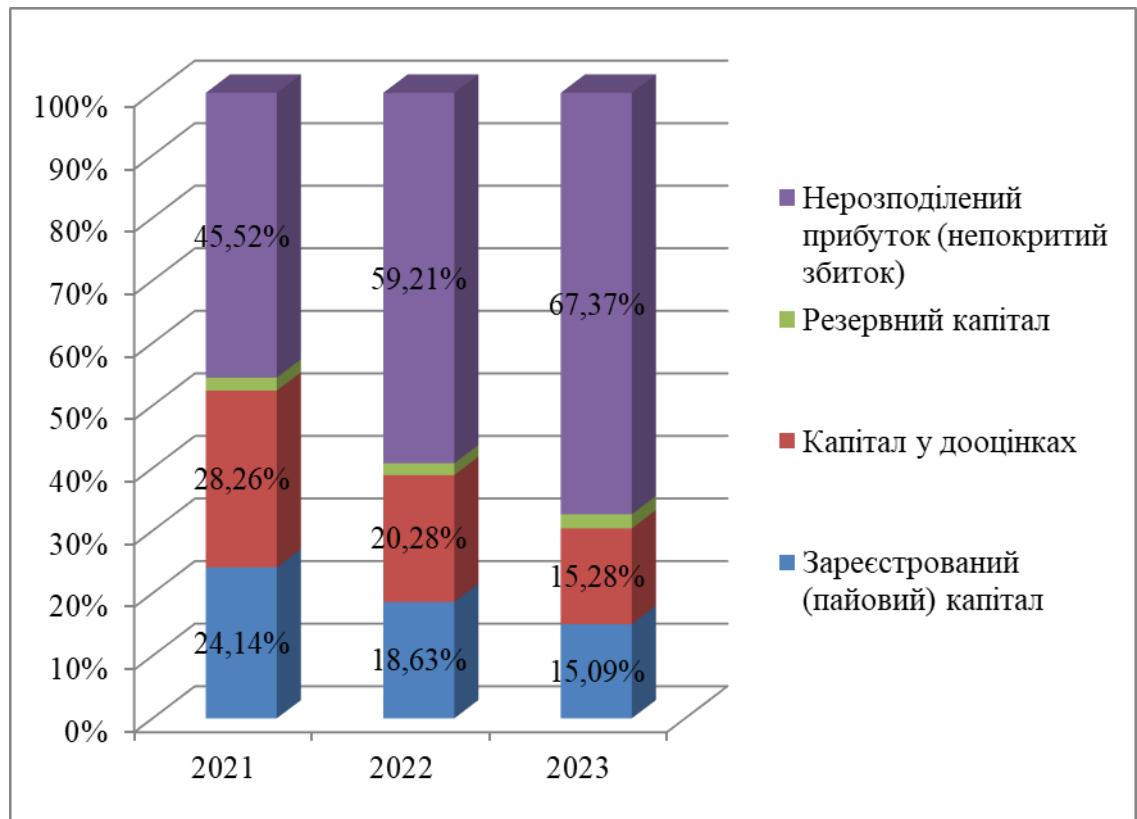

Рис. 2.5. Структура власного капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. (%)

Джерело: побудовано автором на основі [42]

Частка зареєстрованого (пайового) капіталу зменшувалася з 24,14% у 2021 році до 15,09% у 2023 році, що є закономірним для стабільних підприємств, де зростання відбувається за рахунок накопичення прибутку, а не залучення нового капіталу від власників. Аналогічна тенденція спостерігається щодо капіталу у дооцінках: його частка знизилася з 28,26% у 2021 році до 15,28% у 2023 році, що може бути пов'язано із переоцінкою активів або їх амортизацією. Резервний капітал залишався стабільним і незначно зріс у 2023 році до 2,26%, що вказує на обережний підхід до формування резервів.

Аналіз структури власного капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021–2023 роки свідчить про посилення фінансової стабільності підприємства. Основною складовою власного капіталу став нерозподілений прибуток, частка якого у 2023 році становила 67,37%. Це підтверджує, що підприємство має достатній обсяг внутрішніх ресурсів для фінансування своєї діяльності. Зменшення частки зареєстрованого капіталу та капіталу у дооцінках є типовим для підприємств, які роблять акцент на накопичення прибутку та ефективного використання активів. Рекомендується продовжувати підтримувати високий рівень нерозподіленого прибутку для забезпечення подальшого розвитку підприємства, а також розглядати можливість оптимізації резервного капіталу для покриття потенційних фінансових ризиків.

Аналіз структури позикового капіталу підприємства дозволяє оцінити джерела залучених коштів, які забезпечують його фінансову діяльність. Важливість цього аналізу зумовлена необхідністю виявлення тенденцій у зміні фінансових зобов'язань, оцінки рівня ризиків та фінансової стійкості підприємства. Дослідження структури позикового капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021–2023 роки дозволяє зробити висновки щодо ефективності управління борговими ресурсами та їхньої ролі у фінансуванні операційної діяльності (рис. 2.6).

Протягом аналізованого періоду основною складовою позикового капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» залишалися відстрочені податкові зобов'язання, хоча їх частка суттєво зменшилася з 34,36% у 2021 році до 22,25% у 2022 році, а у 2023 році зросла до 25,15%. Це свідчить про періодичні зміни в обсягах довгострокових зобов'язань через зміни податкового законодавства чи фінансових результатів підприємства.

Частка поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги зменшилася з 27,57% у 2021 році до 17,09% у 2023 році, що свідчить про зменшення залежності від комерційних кредитів постачальників. Водночас спостерігається зростання частки поточної кредиторської

заборгованості за розрахунками з бюджетом з 14,13% у 2021 році до 27,66% у 2023 році. Це вказує на тимчасові труднощі в управлінні розрахунками з державними органами.

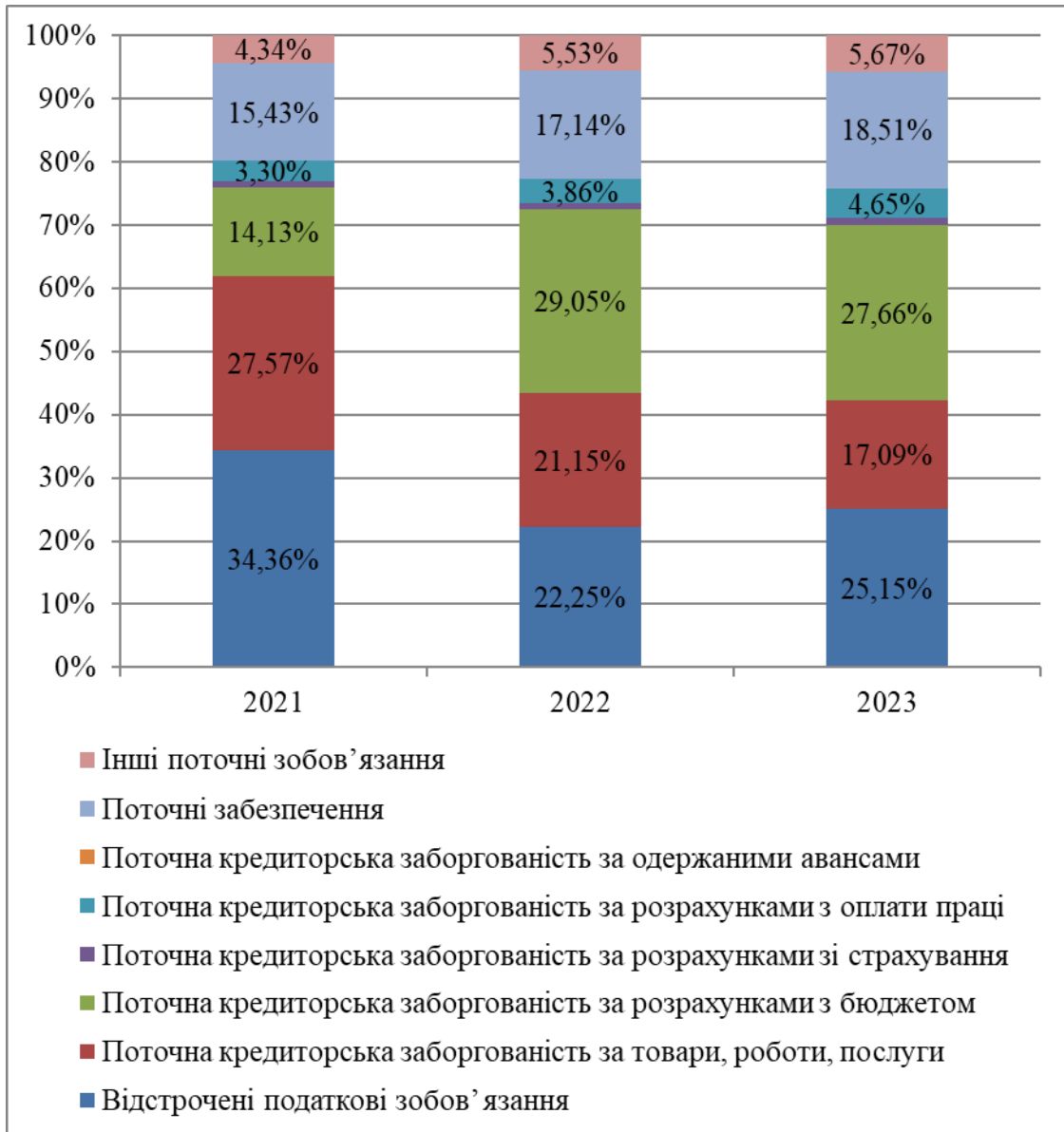

Рис. 2.6. Структура позикового капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр. (%)

Джерело: побудовано автором на основі [42]

Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування, розрахунками з оплати праці, а також інші поточні зобов'язання мають незначну, але стабільну частку, поступово зростаючи за аналізований період.

Наприклад, заборгованість зі страхування зросла з 0,84% у 2021 році до 1,26% у 2023 році, що вказує на поступове зростання зобов'язань перед страховими фондами.

Значущу роль у структурі позикового капіталу займають поточні забезпечення, частка яких зросла з 15,43% у 2021 році до 18,51% у 2023 році. Це свідчить про обережний підхід підприємства до формування резервів для покриття потенційних витрат.

Аналіз структури позикового капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021–2023 роки демонструє зменшення залежності підприємства від короткострокових комерційних кредитів і збільшення частки зобов'язань перед бюджетом. Зростання частки поточних забезпечень свідчить про посилення фінансової стійкості підприємства та його здатність ефективно реагувати на ризики.

Зменшення частки відстрочених податкових зобов'язань у 2022 році з подальшим зростанням у 2023 році потребує додаткового дослідження причин, що зумовили такі коливання. Загалом, структура позикового капіталу вказує на наявність стратегії з оптимізації фінансових зобов'язань, яка забезпечує стабільність і фінансову гнучкість підприємства. Для подальшого зміцнення позицій рекомендується звернути увагу на зменшення частки боргових зобов'язань перед бюджетом та оптимізацію кредиторської заборгованості.

Отже, проведений аналіз складу та структури фінансових ресурсів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за період 2021–2023 років показав низку позитивних тенденцій у фінансовій політиці підприємства. Значне зростання власного капіталу на 60,0% свідчить про здатність підприємства до самофінансування, основним джерелом якого є нерозподілений прибуток, що збільшився на 136,79%. Це демонструє прибутковість діяльності та ефективно управління фінансовими резервами. Скорочення довгострокових зобов'язань на 30,12% вказує на зниження залежності від позикових ресурсів і зменшення фінансових ризиків. Одночасно зростання окремих видів

поточних зобов'язань, зокрема за розрахунками з бюджетом (на 86,84%) та зі страхуванням (на 43,24%), потребує більш ретельного підходу до управління цими показниками. Загалом фінансова структура підприємства характеризується високим рівнем стабільності та незалежності, що зумовлює його фінансову стійкість.

2.3. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства

Фінансові ресурси є основою для забезпечення стабільного функціонування підприємства та його конкурентоспроможності. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами є ключовим елементом аналізу фінансової діяльності будь-якої компанії, оскільки вона дозволяє визначити, наскільки оптимально використовуються активи і капітал для досягнення фінансових результатів. Аналіз факторів впливу на формування фінансових ресурсів є ключовим етапом у визначенні ефективності фінансового управління підприємством. Зрозуміти, які чинники впливають на фінансові можливості, дозволяє коректно планувати і оцінювати майбутні фінансові потреби та стратегії розвитку компанії.

Для ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» важливими факторами є не лише внутрішні процеси управління, але й зовнішні економічні умови, такі як зміни в законодавстві, коливання валютного курсу, ринкові тенденції, а також ефективність використання ресурсів на різних етапах виробничого циклу (табл. 2.6).

Стан економіки безпосередньо впливає на здатність підприємства формувати фінансові ресурси через зміни в споживчій здатності, податкову політику, рівень інфляції та зростання цін. Підвищення або зниження попиту на пивну продукцію, що випускається підприємством, може як збільшити, так і зменшити фінансові ресурси, що залежать від обсягів продажу.

Таблиця 2.6

**Аналіз факторів впливу на формування фінансових ресурсів ПрАТ
«Фірма «Полтавпиво»**

Фактор	Вплив на фінансові ресурси	Характеристика впливу	Важливість для підприємства
Економічна ситуація в країні	Високий	Визначає загальний рівень інфляції, податки, економічне зростання або спаду, що безпосередньо впливає на витрати та доходи підприємства.	Висока
Попит на продукцію	Середній	Зміни в попиті на пивну продукцію, сезонні коливання та змінювання споживчих переваг можуть вплинути на обсяг продажів і прибутковість.	Висока
Конкурентне середовище	Середній	Рівень конкуренції на ринку пивної продукції в Україні визначає цінову політику та витрати на маркетинг і рекламу.	Висока
Політика держави в сфері оподаткування	Високий	Зміни в податковому законодавстві, акцизах на алкоголь можуть впливати на витрати і цінову політику підприємства.	Висока
Курс національної валюти	Середній	Коливання курсу гривні відносно іноземних валют може впливати на імпорту складову витрат і вартість обладнання.	Середня
Інвестиційні можливості	Середній	Наявність можливостей для залучення інвестицій та фінансування через кредитні установи або інвесторів.	Середня
Витрати на виробництво	Високий	Вартість сировини, енергоносіїв, робочої сили та технологічних витрат, які прямо впливають на собівартість продукції та прибутковість.	Висока
Кредитна політика підприємства	Середній	Вартість залучених фінансових ресурсів через кредити, позики або облігаційні позики може впливати на фінансову стійкість підприємства.	Середня

Джерело: розроблено автором

Активна конкуренція на ринку змушує компанію інвестувати в маркетинг, знижувати ціни чи шукати нові шляхи для зростання своїх доходів, що впливає на розподіл фінансових ресурсів. Зміни в оподаткуванні

та акцизах можуть призвести до значних змін у витратах підприємства, особливо в сфері виробництва та продажу алкогольної продукції. Коливання курсу національної валюти впливає на витрати на імпортовані матеріали та обладнання, що може привести до зміни фінансових потреб підприємства. Доступність зовнішніх інвестиційних джерел дозволяє підприємству залучати додаткові кошти для розвитку, що покращує фінансову стійкість. Вартість основних виробничих ресурсів визначає собівартість продукції, що безпосередньо впливає на рівень доходів підприємства та його фінансову стабільність. Вартість залучення кредитних ресурсів може як полегшити, так і ускладнити фінансове становище підприємства в разі високих процентних ставок чи складності з отриманням фінансування.

Аналіз факторів, що впливають на формування фінансових ресурсів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», дозволяє визначити, що найбільший вплив на фінансову ситуацію мають економічні, ринкові та політичні фактори, зокрема, зміни в податковому законодавстві, курс національної валюти та рівень конкуренції на ринку. Врахування цих факторів дозволяє підприємству більш ефективно планувати свої фінансові стратегії, адаптуватися до змін та забезпечувати стабільний фінансовий потік.

Для ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» вивчення фінансових показників за 2021-2023 роки надає можливість зрозуміти, як змінюється структура активів і пасивів компанії, її рентабельність, ліквідність та здатність генерувати прибуток (табл. 2.7).

У табл. 2.7 наведені основні фінансові показники за три роки. По-перше, зростання чистого доходу від реалізації продукції в 2022 і 2023 роках вказує на позитивну динаміку продажів. Проте, збільшення собівартості в цей період свідчить про підвищення витрат на виробництво, що вплинуло на зниження валового прибутку. Однак чистий прибуток продовжував зростати, що свідчить про здатність компанії утримувати фінансові результати на високому рівні навіть при зростанні витрат.

Таблиця 2.7

**Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ
«Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр.**

Показники	2021	2022	2023	Абсолютні відхилення		
				2022/2021	2023/2022	2023/2021
I. Активи						
Необоротні активи	173827	171967	190604	-1860	18637	16777
Оборотні активи	158197	242274	306600	84077	64326	148403
Необоротні активи, утримувані для продажу	0	158	0	158	-158	0
Баланс (активи)	332024	414399	497204	82375	82805	165180
II. Пасиви						
Власний капітал	279295	361962	446864	82667	84902	167569
Довгострокові зобов'язання та забезпечення	18118	11667	12660	-6451	993	-5458
Поточні зобов'язання та забезпечення	34611	40770	37680	6159	-3090	3069
Баланс (пасиви)	332024	414399	497204	82375	82805	165180
III. Фінансові результати						
Чистий дохід від реалізації продукції	323330	664775	677951	341445	13176	354621
Собівартість реалізованої продукції	229392	434744	466190	205352	31446	236798
Валовий прибуток	93938	230031	211761	136093	-18270	117823
Операційні витрати (разом)	307464	580705	586941	273241	6236	279477
Операційний прибуток (Фінансовий результат від операційної діяльності)	28656	105795	109669	77139	3874	81013
Чистий фінансовий результат (прибуток)	20695	81457	84385	60762	2928	63690
IV. Показники рентабельності						
Рентабельність активів (ROA), %	6,23	19,64	17,64	13,41	-2	11,41
Рентабельність власного капіталу (ROE), %	7,41	22,48	18,87	15,07	-3,61	11,46
Рентабельність продажів (ROS), %	6,4	12,23	12,43	5,83	0,2	6,03
V. Коефіцієнти ліквідності						
Коефіцієнт поточної ліквідності	4,56	5,94	8,14	1,38	2,2	3,58
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,61	2,02	2,45	0,41	0,43	0,84

Джерело: розраховано автором на основі [42]

Операційні витрати також зросли, що вказує на необхідність більш ефективного управління витратами. Водночас високі коефіцієнти ліквідності свідчать про хорошу фінансову стійкість і здатність компанії виконувати свої короткострокові зобов'язання.

Показники чистого доходу від реалізації продукції та чистого фінансового результату демонструють позитивну тенденцію до зростання, що свідчить про ефективне використання виробничих ресурсів. Компанія має достатній рівень ліквідності, що забезпечує її фінансову стійкість та здатність швидко покривати поточні зобов'язання. Збільшення операційних витрат вимагає більш ретельного моніторингу та оптимізації витратних статей для підтримки прибутковості.

Таким чином, загалом ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» демонструє позитивну фінансову динаміку, хоча є можливості для покращення ефективності витрат та оптимізації витрат на виробництво.

Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє підтримувати ліквідність, своєчасно виконувати зобов'язання, реалізовувати інвестиційні проекти та досягати стратегічних цілей. У процесі аналізу фінансового стану ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» важливим елементом є оцінка показників ліквідності, які характеризують здатність підприємства своєчасно розраховуватися за поточними зобов'язаннями. Таблиця 2.8 містить результати аналізу основних показників ліквідності за 2021–2023 роки, що дає змогу оцінити динаміку змін і визначити напрями вдосконалення ними.

Таблиця 2.8

Аналіз показників ліквідності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», 2021-2023 рр.

Показники	2021	2022	2023	Абсолютні відхилення		
				2022/2021	2023/2022	2023/2021
Робочий капітал	123586	201504	268920	77918	67416	145334
Коефіцієнт покриття	4,57	5,94	8,13	1,37	2,19	3,56
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,89	4,10	5,90	1,21	1,80	3,01
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,51	2,56	4,09	1,05	1,53	2,58

Джерело: розраховано автором на основі [42]

Дані таблиці 2.8 свідчать про позитивну динаміку показників ліквідності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» у період з 2021 по 2023 рік. Зокрема, робочий капітал зріс на 145 334 тис. грн, що вказує на збільшення обсягу поточних активів, доступних для покриття зобов'язань. Коефіцієнт покриття підвищився з 4,57 у 2021 році до 8,13 у 2023 році, що значно перевищує нормативне значення (2,0) і свідчить про високий рівень платоспроможності підприємства.

Аналогічно, коефіцієнт швидкої ліквідності зріс на 3,01 пункти, а коефіцієнт абсолютної ліквідності – на 2,58 пункти, що свідчить про покращення здатності підприємства розраховуватися з короткостроковими зобов'язаннями за рахунок найліквідніших активів. Така динаміка показує ефективне управління фінансовими ресурсами та сприяє підвищенню фінансової стійкості.

Аналіз показників ліквідності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021–2023 роки демонструє значне покращення фінансового стану підприємства. Підвищення робочого капіталу та ключових коефіцієнтів ліквідності свідчить про посилення платоспроможності та збільшення фінансових можливостей для покриття зобов'язань.

Така тенденція є результатом ефективного управління фінансовими ресурсами, що дозволяє підприємству зберігати стабільність в умовах динамічного ринкового середовища. У подальшому доцільно продовжувати оптимізувати фінансові стратегії для підтримання позитивної динаміки та забезпечення довгострокової фінансової стійкості.

Платоспроможність та фінансова стійкість є ключовими характеристиками, які визначають здатність підприємства забезпечувати ефективне функціонування у довгостроковій перспективі.

У табл. 2.9 представлені дані щодо основних показників платоспроможності та фінансової стійкості ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021–2023 роки, що дає змогу зробити висновки про динаміку змін та ефективність управління фінансами на підприємстві.

Таблиця 2.9

**Аналіз показників платоспроможності (фінансової стійкості) ПрАТ
«Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр.**

Показники	2021	2022	2023	Абсолютні відхилення		
				2022/2021	2023/2022	2023/2021
Коефіцієнт платоспроможності	4,57	5,95	8,13	1,38	2,18	3,56
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	0,84	0,87	0,90	0,03	0,03	0,06
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними запасами	1,77	1,49	1,46	-0,28	-0,03	-0,31
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	3,09	3,45	5,70	0,36	2,25	2,61
Коефіцієнт маневреності власних засобів	0,96	0,61	0,47	-0,35	-0,14	-0,49

Джерело: розраховано автором на основі [42]

Дані табл. 2.9 демонструють зростання коефіцієнта платоспроможності з 4,57 у 2021 році до 8,13 у 2023 році (+3,56), що свідчить про підвищення здатності підприємства покривати свої зобов'язання за рахунок власного капіталу. Коефіцієнт фінансової стабільності також покращився: з 0,84 до 0,90 (+0,06), що вказує на збалансоване співвідношення між власними і залученими коштами. Водночас спостерігається зниження коефіцієнта забезпеченості власними оборотними запасами (-0,31 за три роки), що свідчить про поступове зменшення обсягів власних ресурсів, спрямованих на покриття запасів. Подібна тенденція спостерігається і з коефіцієнтом маневреності власних засобів, який зменшився на 0,49. Це вказує на обмеження у можливостях використання власного капіталу для підтримання ліквідності. Позитивною тенденцією є зростання коефіцієнта маневреності робочого капіталу з 3,09 до 5,70, що свідчить про збільшення частки робочого капіталу, яка може бути використана для маневрування у короткостроковій перспективі.

Результати аналізу платоспроможності та фінансової стійкості ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» свідчать про загальне покращення фінансового стану

підприємства за період 2021–2023 років. Зростання коефіцієнта платоспроможності та фінансової стабільності є позитивним сигналом щодо незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Разом з тим, зменшення коефіцієнтів забезпеченості власними оборотними запасами та маневреності власних засобів вказує на необхідність подальшого вдосконалення управління власним капіталом для забезпечення більшої фінансової гнучкості. У подальшому важливо зосередитися на оптимізації структури капіталу та ефективному використанні оборотних активів для підтримання стабільного фінансового розвитку.

Ділова активність є важливим показником ефективності використання ресурсів підприємства та його здатності генерувати дохід. Аналіз показників ділової активності дозволяє оцінити швидкість обороту активів, запасів, дебіторської і кредиторської заборгованості, а також здатність підприємства ефективно використовувати власний капітал. У табл. 2.10 наведено дані, що характеризують динаміку цих показників для ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021–2023 роки.

Таблиця 2.10

Аналіз показників ділової активності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Показники	2021	2022	2023	Абсолютні відхилення		
				2022/2021	2023/2022	2023/2021
Коефіцієнт оборотності активів	0,866	1,459	1,362	0,593	-0,097	0,496
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	3,45	5,46	5,55	2,01	0,09	2,10
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	9,99	30,3	30,2	20,31	-0,10	20,21
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	17,91	43,98	54,18	26,07	10,20	36,27
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,01	1,64	1,52	0,63	-0,12	0,51
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	36	12	12	-24	0	-24
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	20	8	7	-12	-2	-13

Джерело: розраховано автором на основі [42]

Аналіз показників ділової активності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» свідчить про помітні зміни у швидкості обороту активів та зобов'язань підприємства. Коефіцієнт оборотності активів зріс з 0,866 у 2021 році до 1,362 у 2023 році (+0,496), що свідчить про більш ефективне використання активів для генерації доходу. Аналогічно, коефіцієнт оборотності матеріальних запасів зріс на 2,10 за три роки, демонструючи покращення управління запасами.

Важливим досягненням є збільшення коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості на 20,21 за період 2021–2023 років, що свідчить про прискорення розрахунків з покупцями. Водночас строк погашення дебіторської заборгованості скоротився на 24 дні, що є позитивним фактором для фінансової стабільності підприємства. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості також суттєво зріс (+36,27), вказуючи на ефективніше управління зобов'язаннями перед постачальниками. Проте, строк погашення кредиторської заборгованості скоротився на 13 днів, що свідчить про тиск на грошові потоки підприємства. Коефіцієнт оборотності власного капіталу зріс на 0,51 за три роки, що підтверджує підвищення ефективності використання власних ресурсів для забезпечення операційної діяльності.

Результати аналізу показників ділової активності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» свідчать про значне покращення ефективності використання ресурсів підприємства за 2021–2023 роки. Підвищення швидкості обороту активів, запасів та зобов'язань позитивно вплинуло на фінансову гнучкість компанії. Скорочення строків погашення дебіторської та кредиторської заборгованості підтверджує ефективність управління взаємовідносинами з контрагентами. Разом з тим, зменшення строку погашення кредиторської заборгованості може створити додаткове навантаження на ліквідність підприємства. Для подальшого розвитку компанії важливо зосередитися на збереженні досягнутого рівня ефективності та підтриманні збалансованого управління грошовими потоками.

Модель Альтмана є одним з найпоширеніших методів для оцінки ймовірності банкрутства підприємств. Вона ґрунтується на п'яти фінансових показниках, які характеризують платоспроможність, рентабельність, ефективність управління активами та фінансову стійкість. Значення інтегрального показника Z дозволяє визначити фінансовий стан підприємства і вірогідність його банкрутства.

У табл. 2.11 розглянуто застосування моделі Альтмана для оцінки фінансової стабільності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021–2023 роки.

Таблиця 2.11

Аналіз ймовірності банкрутства по моделі Альтмана (характеристика моделі) для ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2021-2023 рр.

Показник	Розрахунок за моделлю	2021	2022	2023	Абсолютні відхилення		
					2022/2021	2023/2022	2023/2021
1	2	3	4	5	6	7	8
X1	Чистий оборотний капітал / Загальна величина активів (валюта балансу)	0,372	0,486	0,541	0,114	0,055	0,169
X2	Нерозподілений прибуток / Загальна величина активів (валюта балансу)	0,383	0,517	0,605	0,134	0,088	0,222
X3	Операційний прибуток / Загальна величина активів (валюта балансу)	0,283	0,556	0,426	0,273	-0,130	0,143
X4	Статутний капітал / Зобов'язання	1,950	1,650	1,790	-0,300	0,140	-0,160
X5	Виручка від продажу / Загальна величина активів (валюта балансу)	0,974	1,600	1,360	0,626	-0,240	0,386
Z-рахунок Альтмана		3,936	3,936	4,896	4,732	0,960	-0,164

Джерело: розраховано автором на основі [42]

Розрахунки за моделлю Альтмана показують, що Z-рахунок ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» у 2021 році становив 3,936, що вказує на задовільний

фінансовий стан підприємства. У 2022 році показник зріс до 4,896 (+0,960 порівняно з 2021 роком), що свідчить про подальше зміцнення фінансової стійкості. У 2023 році значення Z-рахунку незначно знизилося до 4,732 (-0,164 порівняно з 2022 роком), проте залишається у безпечній зоні, що означає низьку ймовірність банкрутства.

Показник X1 (чистий оборотний капітал до активів) демонструє стабільне зростання з 0,372 у 2021 році до 0,541 у 2023 році (+0,169 за три роки), що свідчить про підвищення ліквідності. Показник X2 (нерозподілений прибуток до активів) зріс з 0,383 до 0,605 (+0,222 за три роки), що вказує на накопичення внутрішніх резервів. Показник X3 (операційний прибуток до активів) у 2022 році досяг максимуму 0,556, але у 2023 році знизився до 0,426 (-0,130 порівняно з попереднім роком), що може бути наслідком впливу зовнішніх чинників на операційну діяльність. Показник X4 (статутний капітал до зобов'язань) знизився у 2022 році до 1,650, але у 2023 році частково відновився до 1,790, що вказує на покращення структури капіталу. Показник X5 (виручка від продажу до активів) зріс з 0,974 у 2021 році до 1,600 у 2022 році (+0,626), проте у 2023 році трохи знизився до 1,360 (-0,240).

Аналіз за моделлю Альтмана свідчить про стійкий фінансовий стан ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» у 2021–2023 роках. Зростання ключових показників, таких як X1 та X2, демонструє підвищення фінансової ліквідності та накопичення прибутку. Незважаючи на незначне зниження Z-рахунку у 2023 році, підприємство знаходиться у зоні низької ймовірності банкрутства, що є позитивним сигналом для інвесторів і партнерів. Для збереження та зміцнення фінансової стабільності у майбутньому підприємству слід звернути увагу на підтримання стабільного операційного прибутку (X3) та оптимізацію структури капіталу (X4), щоб зменшити ризики зовнішніх впливів.

Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за період з 2021 по 2023 роки свідчить про позитивні зміни в

фінансовому стані підприємства, зокрема щодо ліквідності, платоспроможності та ділової активності. Підвищення основних фінансових показників, таких як робочий капітал, коефіцієнти покриття, швидкої та абсолютної ліквідності, демонструє значне покращення здатності підприємства виконувати свої зобов'язання. Зростання коефіцієнтів платоспроможності та фінансової стабільності вказує на зростання фінансової незалежності і здатності покривати зобов'язання за рахунок власного капіталу.

Динаміка показників ділової активності також підтверджує підвищення ефективності використання ресурсів підприємства. Відзначено зростання коефіцієнтів оборотності активів, матеріальних запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, що свідчить про поліпшення управління оборотними активами та прискорення обороту коштів. Зокрема, значне зменшення строку погашення дебіторської заборгованості свідчить про покращення керування дебіторською політикою. Проте, незважаючи на загальний позитивний тренд, є певні аспекти, які потребують уваги. Зменшення коефіцієнтів забезпеченості власними оборотними запасами та маневреності власних засобів вказує на обмеження у використанні власного капіталу для підтримки ліквідності. У подальшому, для досягнення ще більшої фінансової гнучкості та стабільності, рекомендується зосередитись на оптимізації структури капіталу, вдосконаленні управління запасами і ефективному використанні власних засобів.

Отже, загалом, ефективне управління фінансовими ресурсами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» забезпечило стабільність і розвиток підприємства в умовах змінного ринкового середовища, а також створило можливості для подальшого зростання та посилення фінансової стійкості в довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПРАТ «ФІРМА «ПОЛТАВПИВО»

3.1. Напрями підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства

Управління фінансовими ресурсами є однією з ключових функцій будь-якого підприємства, оскільки фінансові ресурси визначають можливості розвитку, конкурентоспроможність і стабільність бізнесу. Для підприємств пивоварної галузі, таких як ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», ефективне використання фінансових ресурсів має особливе значення через високий рівень конкуренції на ринку, необхідність інвестицій в модернізацію виробничих процесів та збереження стабільності фінансових показників. Управління фінансовими ресурсами підприємства включає в себе такі етапи, як формування фінансових планів, організація ефективного використання фінансових ресурсів, їх розподіл та контроль. Основними завданнями фінансового управління є забезпечення фінансової стійкості, ліквідності, максимізація прибутку та ефективне використання коштів.

Існують різні моделі управління фінансами підприємства, які можуть застосовуватися в залежності від розміру компанії, її стратегічних цілей та зовнішніх умов. Проте для пивоварних підприємств важливо не лише забезпечити короткострокову ліквідність, а й інвестувати в довгостроковий розвиток через оновлення технологічної бази, маркетинг та розширення ринків збуту.

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є одним з провідних виробників пива в Україні. Для проведення аналізу фінансових ресурсів було використано фінансові звіти підприємства за 2021-2023 рр., що дозволило оцінити основні показники. Аналіз ліквідності показав, що підприємство підтримує достатній рівень поточних активів для покриття короткострокових зобов'язань, однак є

певні коливання у рівнях швидкої ліквідності, що потребує уваги. Рентабельність підприємства має тенденцію до зниження в останні роки через зростання витрат на сировину та енергетичні ресурси, що вимагає оптимізації витрат. Підприємство інвестує в модернізацію виробництва, але існує потреба у збільшенні інвестицій в інноваційні технології, щоб зберегти конкурентоспроможність.

Для підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» необхідно розглянути кілька напрямків:

1. Один з основних шляхів підвищення ефективності – це оптимізація витрат, зокрема, на сировину, енергію та логістику. Рекомендується впровадження системи управління витратами на основі сучасних ІТ-рішень, що дозволить більш точно прогнозувати витрати і вчасно виявляти неефективні витрати.

2. Удосконалення управління оборотним капіталом. Необхідно провести детальніший аналіз та оптимізацію структури оборотного капіталу. Це включає в себе збільшення оборотних коштів, що дозволить зменшити залежність від кредитних ресурсів та покращити ліквідність підприємства.

3. Використання інноваційних фінансових інструментів, таких як лізинг, факторинг, а також залучення венчурного капіталу для фінансування інвестиційних проектів, дозволить забезпечити необхідний рівень фінансування без значного збільшення боргового навантаження.

4. Підвищення ефективності маркетингових витрат. Для збереження конкурентних переваг на ринку, ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» повинно вдосконалювати маркетингові стратегії. Раціоналізація витрат на маркетинг через аналіз ефективності рекламних кампаній і каналу збуту допоможе знизити витрати та збільшити доходи.

5. Розвиток та вдосконалення системи фінансового контролю дозволить більш точно відслідковувати та коригувати фінансові результати підприємства. Впровадження автоматизованих систем управління дозволить зменшити людський фактор і підвищити точність фінансових звітів.

Управління фінансовими ресурсами є одним з основних факторів, що визначають стабільність і розвиток будь-якого підприємства. Для пивоварних компаній, таких як ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», ефективне використання фінансових ресурсів особливо важливе, оскільки ринок пива в Україні є конкурентним і вимогливим до інвестицій у нові технології та інновації.

У табл. 3.1 наведені ключові напрямки підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства, що дозволить покращити його фінансові показники та забезпечити сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

Таблиця 3.1

**Напрями підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами
ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»**

Напрямки	Характеристика заходів	Очікувані результати
Оптимізація витрат	Впровадження сучасних систем управління витратами для зменшення витрат на сировину, енергію та логістику, автоматизація обліку витрат.	Зниження собівартості продукції, зменшення неефективних витрат.
Удосконалення управління оборотним капіталом	Аналіз та оптимізація структури оборотного капіталу, збільшення оборотних коштів для зменшення залежності від кредитних ресурсів.	Покращення ліквідності підприємства, зниження боргового навантаження.
Впровадження інноваційних фінансових інструментів	Використання фінансових інструментів, таких як лізинг, факторинг, венчурне фінансування для інвестиційних проєктів.	Підвищення інвестиційної привабливості, зниження фінансових ризиків.
Підвищення ефективності маркетингових витрат	Раціоналізація витрат на маркетинг через аналіз ефективності рекламних кампаній, оптимізація каналів збуту.	Збільшення доходів, підвищення ефективності маркетингових інвестицій.
Вдосконалення системи фінансового контролю	Розвиток автоматизованих систем управління для точного відслідковування фінансових результатів та скорочення людського фактора.	Підвищення точності фінансових звітів, зменшення помилок і шахрайства.

Джерело: розроблено автором

Використання ефективних фінансових стратегій є основою для забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємства.

Одним із головних напрямків є оптимізація витрат, що дозволяє знизити собівартість продукції та зберегти фінансову стабільність. Впровадження системи управління витратами забезпечить своєчасне виявлення неефективних витрат і їх мінімізацію, що сприятиме збільшенню прибутковості.

Забезпечення належного управління оборотним капіталом дозволить підприємству зберігати ліквідність і знизити залежність від зовнішніх джерел фінансування. Це є важливим аспектом для пивоварної галузі, де великі інвестиції в обладнання та сировину можуть вимагати значних оборотних коштів. Підвищення ефективності маркетингових витрат дозволить підприємству краще орієнтуватися на споживчі вподобання та підвищити доходи від реалізації продукції.

Впровадження інноваційних фінансових інструментів, таких як лізинг або венчурне фінансування, дозволить отримати додаткові ресурси для інвестицій у нові технології, не збільшуючи боргове навантаження підприємства. Вдосконалення фінансового контролю через автоматизацію процесів допоможе зменшити людський фактор і підвищити точність звітності, що в свою чергу покращить управлінські рішення.

Управління фінансовими ресурсами є важливою складовою стратегії розвитку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво». Основними напрямками підвищення ефективності є оптимізація витрат, удосконалення управління оборотним капіталом, впровадження інноваційних фінансових інструментів, підвищення ефективності маркетингових витрат та вдосконалення системи фінансового контролю. Реалізація цих напрямків дозволить підприємству не лише зберегти свою конкурентоспроможність, а й забезпечити стабільний фінансовий розвиток у майбутньому.

Отже, підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» можливе через ряд стратегічних заходів, таких як оптимізація витрат, удосконалення управління оборотним капіталом, використання інноваційних фінансових інструментів, підвищення

ефективності маркетингових витрат та вдосконалення системи фінансового контролю. Реалізація цих заходів дозволить підприємству досягти стабільності на ринку, збільшити рентабельність та забезпечити сталий розвиток у майбутньому, що є важливим для збереження конкурентних переваг на ринку пивоварної продукції в Україні.

3.2. Розробка стратегії підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Ефективне функціонування вітчизняних підприємств у рамках ринкової економіки можливе лише за умови правильного формування та раціонального використання фінансових ресурсів. Для забезпечення належного управління цими процесами на підприємствах повинна бути розроблена спеціальна фінансова політика, яка спрямована на залучення різних джерел капіталу, враховуючи стратегічні плани розвитку підприємства, витрати на залучення ресурсів і їх ефективне використання в діяльності. Ця політика повинна стати частиною загальної фінансової стратегії підприємства і бути орієнтованою на забезпечення потрібного обсягу фінансових ресурсів та їх правильну структуру за джерелами формування.

На сьогоднішньому етапі розвитку економіки України управління фінансовими ресурсами підприємств є складним і надзвичайно важливим аспектом, оскільки наявність достатніх фінансових ресурсів і ефективне їх використання прямо впливають на результативність діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта. Особливості української економічної системи вимагають адаптації механізму управління фінансовими ресурсами до нестабільних умов, щоб мінімізувати ризики підприємницької діяльності. Розробка та впровадження стратегій, удосконалення управлінських форм у

фінансовій сфері повинні сприяти зміцненню фінансової стабільності підприємства та підвищенню його прибутковості.

Перед тим, як перейти до аналізу можливостей і методів удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства, доцільно вивчити його сильні та слабкі сторони. Для цього рекомендується використовувати механізм SWOT-аналізу, який полягає у виявленні потенційних можливостей для розвитку через використання сильних сторін підприємства, а також в ідентифікації загроз з урахуванням його слабких сторін (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

SWOT-аналіз ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ

«Фірма «Полтавпиво»

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<ol style="list-style-type: none"> ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» має значний власний капітал, що дозволяє підприємству здійснювати інвестиції та покривати фінансові потреби без залучення значної кількості зовнішніх ресурсів. Підприємство стабільно утримує свою частку на ринку, що дозволяє мати стійкий потік доходів. Підприємство має достатньо оборотних активів, що забезпечує оперативне фінансування поточної діяльності та покриття зобов'язань. 	<ol style="list-style-type: none"> ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» має значний рівень дебіторської заборгованості, що може призвести до тимчасових фінансових труднощів та зниження ліквідності. Підприємство значною мірою залежить від внутрішнього ринку, що може обмежувати його здатність диверсифікувати доходи. Хоча підприємство має значний капітал, недостатня увага до інвестицій в нові проекти може обмежити його довгостроковий розвиток.
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<ol style="list-style-type: none"> Підприємство має потенціал для виходу на нові ринки, що дозволить збільшити обсяги продажу та покращити фінансові результати. Інвестиції в новітні технології можуть сприяти зниженню витрат, поліпшенню якості продукції та підвищенню конкурентоспроможності. Використання фінансових ресурсів через залучення інвестицій або кредитів дозволить підприємству модернізувати виробництво та підвищити ефективність управління фінансами. 	<ol style="list-style-type: none"> Зміни в економічній ситуації в країні можуть призвести до зниження попиту на продукцію та підвищення витрат. Посилення конкуренції на ринку може призвести до зниження маржі та погіршення фінансових результатів. підприємства, яке імпортує матеріали або обладнання, коливання валютного курсу може суттєво вплинути на витрати та прибутковість.

Джерело: розроблено автором

SWOT-аналіз є інструментом стратегічного планування, який дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони підприємства, а також можливості та загрози, що можуть впливати на його фінансові ресурси. У випадку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» аналіз фінансових ресурсів дає можливість виявити ключові аспекти для покращення управління фінансами та прийняття стратегічних рішень. SWOT-аналіз ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» показує, що підприємство має значний потенціал для розвитку завдяки сильним фінансовим позиціям та можливостям для розширення. Однак для забезпечення стійкості та росту потрібно знизити рівень дебіторської заборгованості, активніше інвестувати в модернізацію та вивчати нові ринки.

В умовах війни економічна ситуація в Україні зазнає значних змін, що безпосередньо впливає на фінансову стабільність підприємств. Специфіка пивоварної галузі полягає в тому, що, незважаючи на складні умови, підприємства цієї сфери повинні адаптувати свою стратегію управління фінансовими ресурсами до нових реалій, зберігаючи баланс між прибутковістю і ризиками. ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», як один із ключових гравців пивоварної індустрії, потребує розробки стратегій підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами, здатних забезпечити його стабільне функціонування та розвиток в умовах військової агресії. В умовах війни важливо не тільки зберегти фінансові потоки, а й ефективно управляти витратами. ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» необхідно запровадити системи для зниження витрат на сировину, енергію та логістику. Можливості для оптимізації витрат включають:

1. Покращення логістичних процесів, зокрема перенаправлення поставок через безпечні маршрути, використання альтернативних постачальників у разі порушення звичних ланцюгів постачання.

2. Автоматизація виробничих процесів для зниження витрат на робочу силу та підвищення ефективності виробництва.

3. Реорганізація запасів та мінімізація складських витрат. Запаси сировини та готової продукції повинні бути оптимізовані з урахуванням ситуації на ринку та можливих перебоїв у постачаннях.

Одним із важливих аспектів підвищення ефективності фінансових ресурсів є управління оборотним капіталом. У умовах війни це завдання ускладнюється через непередбачуваність ринку та можливі труднощі з доступом до фінансових ресурсів. Для покращення цього напрямку можна використовувати такі підходи:

- Збільшення обсягу оборотних коштів через поліпшення управління дебіторською та кредиторською заборгованістю. Строгий контроль за дебіторською заборгованістю дозволить покращити ліквідність підприємства.

- Оптимізація оборотних активів: це може включати удосконалення управління запасами та скорочення циклів обігу коштів через прискорення продажу продукції.

В умовах війни зростає важливість пошуку альтернативних джерел фінансування для забезпечення гнучкості підприємства. ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» може застосувати наступні стратегії:

- Залучення державних грантів та субсидій для підтримки підприємств в умовах криз. В Україні існують державні програми, що надають фінансову допомогу підприємствам, що постраждали внаслідок війни.

- Пошук нових джерел інвестицій через венчурне фінансування, лізинг або партнерства з іншими підприємствами для розвитку нових продуктів.

- Реалізація стратегії зниження боргового навантаження через реструктуризацію кредитів або перегляд умов кредитування з банками та іншими фінансовими установами.

У сучасних умовах, коли українська економіка перебуває під впливом війни, підприємствам необхідно адаптувати свої стратегії. ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є одним із значних виробників пивоварної продукції в Україні, і для підтримки стабільності та розвитку в умовах військової кризи, компанії потрібно впроваджувати нові підходи до управління фінансами.

Табл. 3.3 містить конкретні пропозиції щодо підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами, що можуть бути реалізовані підприємством для покращення фінансової стабільності і забезпечення конкурентоспроможності.

Таблиця 3.3

Пропозиції щодо підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Напрями стратегії	Конкретні пропозиції	Характеристика заходів	Очікувані результати
Оптимізація витрат	Покращення логістичних процесів	Перенаправлення поставань через альтернативні безпечні маршрути, використання надійних постачальників.	Зниження витрат на транспортування, зменшення ризиків логістичних порушень.
	Автоматизація виробничих ліній	Впровадження технологій для автоматичного управління виробництвом, зменшення участі людини.	Скорочення витрат на робочу силу, підвищення швидкості та якості виробництва.
	Оптимізація запасів	Реорганізація системи зберігання та закупівлі сировини, використання методів Just-in-Time (JIT).	Зменшення витрат на зберігання запасів, покращення оборотності коштів.
Управління оборотними коштами	Прискорення обігу дебіторської заборгованості	Встановлення жорстких термінів для оплат від клієнтів, використання інструментів для моніторингу платежів.	Покращення ліквідності, зменшення часу обороту коштів.
	Реструктуризація кредиторської заборгованості	Переговори з постачальниками щодо відтермінування платежів або надання знижок за своєчасні розрахунки.	Покращення фінансової гнучкості, зменшення навантаження на оборотний капітал.
Диверсифікація фінансування	Залучення державних грантів та субсидій	Активне використання програм підтримки підприємств в умовах війни.	Зменшення залежності від традиційних джерел фінансування, залучення додаткових ресурсів.
	Пошук альтернативних джерел інвестицій	Залучення інвесторів через венчурне фінансування, краудфандинг або партнерства з іншими підприємствами.	Розширення джерел фінансування для нових проектів, зниження фінансових ризиків.
Інвестиції в інновації та автоматизацію	Впровадження нових технологій на виробництві	Інвестування в автоматизовані технології для зниження витрат на виробництво та підвищення ефективності.	Зменшення виробничих витрат, підвищення якості продукції та конкурентоспроможності.
	Розвиток нових напрямків продукції	Створення нових продуктів або модифікація існуючих, орієнтуючись на зміни попиту.	Розширення ринку збуту, збільшення доходів від продажу.

Джерело: розроблено автором

Табл. 3.3 містить чотири основні напрямки стратегії підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами: оптимізація витрат, управління оборотними коштами, диверсифікація фінансування та інвестиції в інновації та автоматизацію. Для кожного напрямку наведені конкретні пропозиції, які включають заходи, спрямовані на зниження витрат, покращення ліквідності підприємства та залучення нових джерел фінансування. Крім того, таблиця визначає очікувані результати від реалізації цих заходів, що включає скорочення витрат, підвищення фінансової гнучкості та збільшення доходів.

В умовах війни виникає потреба у гнучкому управлінні фінансами. Необхідно розробити антикризові стратегії для збереження ліквідності та підвищення стійкості підприємства до кризових ситуацій. Це включає:

- Створення фінансових резервів, що дозволять підприємству функціонувати в умовах невизначеності та відсутності постійних надходжень.
- Підвищення мобільності та гнучкості фінансових процесів, що дозволить швидко адаптуватися до змінюваних економічних умов.

Інвестиції в нові технології та автоматизацію дозволяють підвищити ефективність використання фінансових ресурсів. В умовах війни це допоможе підприємству не лише оптимізувати витрати, але й зберегти конкурентні переваги через скорочення витрат на виробництво та підвищення якості продукції. Рекомендується: інвестувати в автоматизацію виробничих ліній, що зменшить залежність від людських ресурсів; розвивати нові напрямки продукції, що дозволить диверсифікувати ринки збуту та збільшити доходи підприємства.

Розробка та впровадження запропонованих стратегічних напрямків допоможе ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» забезпечити ефективне управління фінансовими ресурсами в умовах війни. Зокрема, оптимізація витрат дозволить зменшити фінансове навантаження на підприємство, а прискорення обороту дебіторської заборгованості та реструктуризація

кредиторської заборгованості покращить ліквідність. Диверсифікація фінансування зменшить залежність від традиційних джерел і відкриє нові можливості для залучення капіталу. Впровадження інноваційних технологій на виробництві дозволить не тільки знизити витрати, а й підвищити якість продукції, що стане основою для зростання конкурентоспроможності підприємства.

Отже, розробка стратегії підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» в умовах війни є важливим кроком для забезпечення стабільності підприємства та його адаптації до змінюваного економічного середовища. Оптимізація витрат, удосконалення управління оборотними коштами, диверсифікація джерел фінансування, впровадження антикризових стратегій та інвестування в інновації можуть значно підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами та забезпечити стійкість підприємства в умовах військової кризи. Реалізація цих стратегій дозволить ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» зберегти свою конкурентоспроможність та сприяти відновленню після закінчення війни.

3.3. Економічне обґрунтування запропонованих заходів

В умовах військового часу та економічної нестабільності, одним з найбільш ефективних шляхів оптимізації витрат для ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є автоматизація виробничих ліній. Це включає впровадження інноваційних технологій для автоматизованого контролю та управління виробничими процесами, що дозволить значно знизити залежність від людського фактору, зменшити ймовірність помилок та підвищити точність виконання операцій. Автоматизація також забезпечить покращення управлінських процесів на підприємстві, дозволяючи знизити витрати на робочу силу та підвищити ефективність виробництва. Система

автоматизованого управління дозволить оперативно коригувати параметри виробничих ліній, знижуючи невиробничі витрати, такі як перерви або затримки. Автоматизація дозволяє зменшити потребу в чисельному складі, особливо на рутинних та технічних етапах виробничого процесу. Впровадження автоматичних систем дозволяє забезпечити високу швидкість виробництва при збереженні стабільної якості продукції. Це особливо важливо для компанії, яка прагне до стабільності навіть в умовах воєнного часу. Зменшення витрат на виробництво дасть змогу підприємству пропонувати більш конкурентоспроможні ціни на свою продукцію, що дозволить йому зберегти ринкову частку та залучити нових клієнтів.

У сучасному виробництві однією з ключових задач є автоматизація процесів для зменшення втручання людського фактору, що дозволяє підвищити ефективність, знизити витрати та зменшити ймовірність помилок. Впровадження автоматизованих систем вимагає значних інвестицій на кожному етапі, починаючи від придбання обладнання до навчання персоналу та інтеграції нових технологій в існуючі процеси.

Табл. 3.4 демонструє розрахунок витрат на 2025-2027 роки для автоматизації виробничих процесів та зменшення ролі людського фактору в цьому контексті.

Таблиця 3.4

Розрахунок витрат на впровадження технологій для автоматичного управління виробництвом, зменшення участі людського фактору на 2025-2027 рр. (тис. грн)

Позиція	2025	2026	2027
1. Придбання обладнання для автоматизації	5000	4500	4000
2. Встановлення програмного забезпечення	2000	1500	1000
3. Навчання персоналу	1000	800	600
4. Інтеграція з існуючими системами	1500	1200	1000
5. Технічне обслуговування та підтримка	500	600	700
6. Оцінка ефективності та оптимізація	300	350	400
7. Інші витрати (ліцензії податки транспорт тощо)	200	250	300
Загальна сума витрат	10500	8950	8000

Джерело: розроблено автором

У табл. 3.4 враховано витрати на придбання новітнього обладнання для автоматизації, встановлення необхідного програмного забезпечення, навчання персоналу для роботи з новими технологіями, інтеграцію цих систем в існуючі виробничі процеси, технічне обслуговування, а також інші додаткові витрати, такі як ліцензії та податки. Розрахунки по роках дають змогу оцінити, як витрати змінюватимуться у часі, з урахуванням досягнення певної ефективності та оптимізації процесів.

Спостерігається поступове зменшення витрат на кожному етапі впровадження, що свідчить про поступову оптимізацію процесів автоматизації. Найбільші витрати припадають на початкові роки (2025 та 2026 рр.), коли здійснюється закупівля обладнання та програмного забезпечення, а також інтеграція нових систем в існуючі процеси. Очікується, що зменшення витрат на наступні роки буде результатом досягнення більш високої ефективності автоматизованих процесів, що дозволить знижувати потребу в додаткових інвестиціях та технічному обслуговуванні. Ризик високих витрат у перші роки впровадження може бути зменшений за допомогою ретельного планування та моніторингу процесів. Інвестиції в навчання персоналу та технічну підтримку сприятимуть кращій адаптації до нових технологій.

Таким чином, впровадження технологій для автоматичного управління виробництвом є ефективною стратегією, яка з часом дозволить зменшити витрати на управління і підвищити продуктивність, при цьому сприяючи значному зменшенню ролі людського фактору в операційних процесах.

Впровадження автоматичних технологій в управлінні виробництвом є стратегічним кроком, спрямованим на підвищення ефективності та зменшення людського фактору. Завдяки інтеграції нових технологій очікується покращення всіх аспектів виробничого процесу: від продуктивності до зниження витрат. Табл. 3.5 надає розрахунок доходів, які можуть бути отримані в результаті впровадження таких технологій у 2025-2027 роках.

Таблиця 3.5

Розрахунок доходів від впровадження технологій для автоматичного управління виробництвом, зменшення участі людського фактору на 2025-2027 рр. (тис. грн)

Показник	2025	2026	2027
Збільшення продуктивності виробництва	5000	6000	7500
Зниження витрат на оплату праці	2500	3000	3500
Оптимізація витрат на обслуговування та матеріали	1500	2000	2500
Зменшення кількості дефектів та браку	1000	1200	1500
Збільшення обсягів виробництва	2000	2500	3000
Загальний дохід	12000	14700	18000

Джерело: розроблено автором

Завдяки автоматизації зростає швидкість і обсяг виробництва, що дозволяє збільшити доходи. Автоматизація дає змогу зменшити необхідність в робочій силі, що скорочує витрати на оплату праці. Також автоматизовані системи дозволяють зменшити витрати на матеріали та скоротити витрати на обслуговування обладнання. Завдяки автоматизації знижується ймовірність помилок та дефектів, що позитивно впливає на доходи. Очікується поступове збільшення доходів у період з 2025 по 2027 рік завдяки впровадженню автоматизованих технологій. Досягнення найбільш значних результатів у вигляді збільшення продуктивності та зниження витрат очікується у 2027 році. Підвищення ефективності виробництва, зниження витрат на оплату праці та скорочення дефектів сприятимуть стабільному росту доходів на підприємстві. Враховуючи позитивну динаміку доходів, інвестиції в автоматизацію, ймовірно, окупляться вже в кінці 2026 року. Таким чином, стратегія автоматизації виробництва є вигідною з економічної точки зору і дозволить значно збільшити доходи підприємства у 2025-2027 роках.

У табл. 3.6 проведено аналіз прогнозування грошових потоків на основі впровадження технологій для автоматичного управління виробництвом. Очікувана рентабельність інвестицій у проект складе 18%, що визначає коефіцієнт дисконтування на рівні 18%.

Таблиця 3.6

Розрахунок показників економічної ефективності проєкту впровадження технологій для автоматичного управління виробництвом за реалістичним сценарієм

Параметр	2025 рік	2026 рік	2027 рік
Обсяг грошового потоку, R_k , грн.	12000	14700	18000
Обсяг інвестиційних вкладень, I_C , грн.	10500	8950	8000
Коефіцієнт дисконтування, α_i	0,85	0,72	0,61
Дисконтовані грошові потоки, $CF^* \alpha_i$ грн.	10200	10584	10980
Дисконтовані інвестиції, $I^* \alpha_i$ грн.	8925	6444	4880
Чиста приведена вартість проєкту, кумулятивно, NPV_i грн.	1275	4140	6100
ЕБІТДА / Операційний прибуток, грн.	1500	5750	10000
Індекс рентабельності інвестицій (PI)	1,57		
Термін окупності інвестицій, місяців	8		

Джерело: розроблено автором

Розрахунок показників економічної ефективності проєкту впровадження технологій для автоматичного управління виробництвом за реалістичним сценарієм демонструє значні фінансові переваги. Обсяг грошових потоків зростає з 12000 тис. грн у 2025 році до 18000 тис. грн у 2027 році, що вказує на сталий ріст доходів від реалізації проєкту. Дисконтовані грошові потоки також мають позитивну динаміку, що підтверджується їх зростанням протягом періоду реалізації проєкту. Чиста приведена вартість (NPV) досягає значення 6 100 тис. грн у 2027 році, що свідчить про вигідність інвестицій. Високий індекс рентабельності інвестицій (PI) на рівні 1,57 підтверджує привабливість проєкту для інвесторів. Термін окупності інвестицій становить лише 8 місяців, що є дуже позитивним показником для підприємства. Усі ці фактори вказують на високу економічну ефективність впровадження автоматизованих технологій, що призведе до суттєвих фінансових переваг і стабільного розвитку підприємства в довгостроковій перспективі.

Проведемо прогнозування грошових потоків ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» на основі вдосконалення економічної безпеки підприємства в

умовах цифровізації за песимістичним сценарієм розвитку проєкту (передбачаємо, що коефіцієнт дисконтування буде на рівні 20%) (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Розрахунок показників економічної ефективності проєкту впровадження технологій для автоматичного управління виробництвом за песимістичним сценарієм

Параметр	2025 рік	2026 рік	2027 рік
Обсяг грошового потоку, R_k , грн.	12000	14700	18000
Обсяг інвестиційних вкладень, IC , грн.	10500	8950	8000
Коефіцієнт дисконтування, α_i	0,83	0,69	0,58
Дисконтовані грошові потоки, $CF^* \alpha_i$ грн.	9960	10143	10440
Дисконтовані інвестиції, $I^* \alpha_i$ грн.	8715	6175,5	4640
Чиста приведена вартість проєкту, кумулятивно, NPV_i грн.	1245	3967,5	5800
ЕВІТДА / Операційний прибуток, грн.	1500	5750	10000
Індекс рентабельності інвестицій (PI)	1,56		
Термін окупності інвестицій, місяців	8		

Джерело: розроблено автором

Розрахунок показників економічної ефективності проєкту впровадження технологій для автоматичного управління виробництвом за песимістичним сценарієм також демонструє позитивні фінансові результати, хоча з дещо нижчими показниками порівняно з реалістичним сценарієм. Обсяг грошових потоків залишається на стабільному рівні, зростаючи з 12000 тис. грн у 2025 році до 18000 тис. грн у 2027 році, що вказує на поступове збільшення доходів. Чиста приведена вартість (NPV) досягла 5 800 тис. грн у 2027 році, що свідчить про здатність проєкту генерувати додаткову вартість. Індекс рентабельності інвестицій (PI) на рівні 1,56 підтверджує високу рентабельність проєкту. Термін окупності інвестицій залишається коротким (8 місяців), що є привабливим для інвесторів. Усі ці показники свідчать про те, що проєкт залишається економічно ефективним навіть за песимістичним прогнозом, забезпечуючи підприємству стабільні фінансові результати та сприятливі умови для подальшого розвитку.

Проведемо прогнозування грошових потоків ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» на основі вдосконалення економічної безпеки підприємства в умовах цифровізації за оптимістичним сценарієм розвитку проєкту (передбачаємо, що коефіцієнт дисконтування буде на рівні 16%) (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Розрахунок показників економічної ефективності проєкту впровадження технологій для автоматичного управління виробництвом за оптимістичним сценарієм

Параметр	2025 рік	2026 рік	2027 рік
Обсяг грошового потоку, R_k , грн.	12000	14700	18000
Обсяг інвестиційних вкладень, IC , грн.	10500	8950	8000
Коефіцієнт дисконтування, α_i	0,86	0,74	0,64
Дисконтовані грошові потоки, $CF^* \alpha_i$ грн.	10320	10878	11520
Дисконтовані інвестиції, $I^* \alpha_i$ грн.	9030	6623	5120
Чиста приведена вартість проєкту, кумулятивно, NPV_i грн.	1290	4255	6400
ЕБІТДА / Операційний прибуток, грн.	1500	5750	10000
Індекс рентабельності інвестицій (PI)	1,58		
Термін окупності інвестицій, місяців	8		

Джерело: розроблено автором

Розрахунок показників економічної ефективності проєкту впровадження технологій для автоматичного управління виробництвом за оптимістичним сценарієм демонструє значні фінансові переваги. Обсяг грошових потоків поступово зростає з 12000 тис. грн у 2025 році до 18 000 тис. грн у 2027 році, що вказує на стабільне збільшення доходів. Чиста приведена вартість (NPV) досягає 6400 тис. грн у 2027 році, що свідчить про значний потенціал доданої вартості для проєкту. Індекс рентабельності інвестицій (PI) на рівні 1,58 підтверджує високу рентабельність і ефективність використаних інвестицій. Термін окупності інвестицій також короткий – лише 8 місяців, що є привабливим для інвесторів і вказує на швидкий перехід до прибутковості. Загалом, оптимістичний сценарій вказує на високий економічний потенціал проєкту, що робить його фінансово вигідним і перспективним для реалізації.

Автоматизація виробничих процесів є важливим етапом у розвитку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», оскільки вона сприяє зменшенню витрат, підвищенню ефективності виробництва та оптимізації використання фінансових ресурсів. Однак, впровадження новітніх технологій не позбавлене ризиків, які можуть негативно вплинути на функціонування підприємства, особливо в умовах економічної нестабільності. Задля зниження цих ризиків необхідно вчасно визначати потенційні загрози та впроваджувати ефективні стратегії для їх мінімізації (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

**Ризики та напрями їх мінімізації при автоматизації виробничих процесів
ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»**

Ризики	Можливі наслідки	Напрями мінімізації
Технічні збої в роботі автоматизованої системи	Зниження ефективності виробництва, простій обладнання	Вибір надійних постачальників обладнання, регулярне обслуговування та технічна підтримка, навчання персоналу
Високі початкові витрати на впровадження	Підвищення фінансового навантаження на компанію	Залучення інвестицій або кредитних коштів, поетапне впровадження автоматизації для розподілу витрат
Невідповідність автоматизованих систем до специфіки виробництва	Зниження якості продукції, додаткові витрати на налаштування	Проводити попередній аналіз потреб і вимог виробництва, вибір системи, що відповідає специфікаціям компанії
Опір персоналу до змін	Зниження ефективності роботи, зниження морального клімату	Організація навчання та мотиваційних програм для працівників, залучення їх до процесу впровадження змін
Нестабільність економічної ситуації	Можливе зниження доходів, скорочення інвестицій в автоматизацію	Гнучке планування бюджетів, використання резервних фондів, диверсифікація джерел фінансування
Залежність від постачальників технологій	Затримки в доставці або обслуговуванні, проблеми з оновленнями	Вибір кількох постачальників, забезпечення наявності резервних частин та технічної підтримки

Джерело: розроблено автором

У процесі автоматизації виробничих процесів підприємство може зіткнутися з різними ризиками, такими як технічні збої, високі початкові витрати, опір персоналу до змін та нестабільність економічної ситуації. Для

кожного з цих ризиків потрібно визначити можливі наслідки та вжити заходів для їх мінімізації. Наприклад, для мінімізації ризику технічних збоїв необхідно вибирати надійне обладнання, а для зменшення опору персоналу – організувати навчання та залучати працівників до процесу змін.

Автоматизація виробничих процесів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є стратегічно важливим кроком для підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами компанії. Проте для забезпечення її успішного впровадження необхідно врахувати можливі ризики та активно працювати над їх мінімізацією. Використання комплексного підходу до управління ризиками дозволить знизити негативний вплив на фінансові результати компанії та забезпечить стійкість підприємства в умовах економічної нестабільності.

Отже, в умовах військового часу та економічної нестабільності автоматизація виробничих процесів для ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є одним з найбільш ефективних шляхів для оптимізації витрат. Впровадження інноваційних технологій дозволить зменшити залежність від людського фактору, підвищити точність виробничих операцій, а також знизити ймовірність помилок. Результатом цього стане підвищення ефективності виробництва, зменшення витрат на робочу силу, покращення якості та швидкості виконання операцій. Додатково автоматизація дозволить оперативно коригувати параметри виробничих ліній і скоротити невиробничі витрати, такі як перерви та затримки. Впровадження цієї технології не лише оптимізує процеси, а й допоможе компанії залишатися конкурентоспроможною в умовах економічної нестабільності.

ВИСНОВКИ

Отже, проаналізувавши напрями управління фінансовими ресурсами підприємства, можна зробити наступні висновки:

1. Фінансові ресурси, що включають як внутрішні (прибуток, амортизація), так і зовнішні джерела (кредити, інвестиції), є необхідними для фінансування поточної діяльності, інвестування в розвиток та досягнення стратегічних цілей. Ефективне управління цими ресурсами дозволяє підприємствам знизити ризики, покращити фінансову стійкість та зберегти конкурентоспроможність. Оскільки фінансові ресурси охоплюють різноманітні грошові кошти, їх правильне використання є важливим для забезпечення безперебійної діяльності та адаптації до змін у ринковому середовищі.

2. Фінансові ресурси, які включають як власні, так і залучені кошти, є основою для фінансування поточної діяльності та інвестицій. Залучення ресурсів на різні терміни та для різних цілей дозволяє підприємствам гнучко адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі і внутрішніх потребах. Класифікація за джерелами утворення, термінами використання та призначенням допомагає підприємствам ефективно планувати фінанси та досягати стратегічних цілей.

3. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами є важливим інструментом для забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємства в умовах сучасного економічного середовища. Використання різноманітних методів, таких як аналіз ліквідності, рентабельності, фінансової стабільності, а також методів бюджетування та прогнозування, дозволяє забезпечити оптимальне використання ресурсів і своєчасно коригувати фінансову стратегію. Оцінка ефективності також включає в себе аналіз витрат та використання фінансових коефіцієнтів, що дозволяють розуміти, як ефективно підприємство використовує свої ресурси для досягнення прибутковості та забезпечення стабільності. Враховуючи різноманіття фінансових методів,

підприємства можуть вибрати найбільш відповідні інструменти для оптимізації фінансових потоків та зниження фінансових ризиків.

4. ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» демонструє значний прогрес у розвитку виробництва та покращенні фінансових результатів. Враховуючи позитивну динаміку зростання чистого доходу від реалізації продукції на 109,68% порівняно з 2021 роком, а також збільшення продуктивності праці на 115,76%, можна зробити висновок про успішну оптимізацію кадрової структури та впровадження новітніх технологій, що дозволили досягти вищої ефективності при меншій кількості працівників. Це свідчить про правильну стратегію розвитку та адаптацію підприємства до змін у ринковому середовищі.

5. Аналіз складу та структури фінансових ресурсів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» показав позитивні тенденції в його фінансовій діяльності за період 2021–2023 років. Основним джерелом фінансування залишався власний капітал, частка якого стабільно зростала, досягнувши 89,88% у 2023 році. Це свідчить про значне підвищення фінансової незалежності підприємства та зменшення залежності від зовнішніх джерел. Одночасно зменшення довгострокових зобов'язань дозволяє знизити фінансові ризики та підвищити гнучкість у прийнятті управлінських рішень. Зростання нерозподіленого прибутку, що відображає прибуткову діяльність компанії, також підвищило її фінансову стійкість. Однак спостерігається певне зростання поточних зобов'язань, зокрема за розрахунками з бюджетом, що вимагає уваги для збереження стабільності фінансових потоків. Рекомендується продовжувати нарощування власного капіталу та оптимізувати управління поточними зобов'язаннями, що забезпечить подальше зміцнення фінансової стійкості підприємства.

6. Аналіз показників ділової активності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» свідчить про помітні зміни у швидкості обороту активів та зобов'язань підприємства. Коефіцієнт оборотності активів зріс з 0,866 у 2021 році до 1,362 у 2023 році (+0,496), що свідчить про більш ефективне використання

активів для генерації доходу. Аналогічно, коефіцієнт оборотності матеріальних запасів зріс з 3,45 до 5,55, що демонструє більш швидке використання запасів і підвищення ефективності їх обороту. Показники оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості також значно покращились, зокрема дебіторська заборгованість обертається значно швидше, що відображає поліпшення в управлінні платежами. Скорочення строків погашення дебіторської та кредиторської заборгованості (на 24 та 13 днів відповідно) також вказує на поліпшення управлінських процесів та здатність підприємства швидше реагувати на фінансові зобов'язання. Загалом, результати аналізу показників ділової активності демонструють успішне управління ресурсами підприємства, сприяючи його більшій фінансовій стабільності та здатності швидше адаптуватися до змін ринкового середовища. У майбутньому необхідно продовжити оптимізувати використання ресурсів для підтримки високих темпів зростання та покращення ефективності підприємства.

7. Управління фінансовими ресурсами є важливою складовою стратегії розвитку будь-якого підприємства, особливо в умовах високої конкуренції та змінного економічного середовища. Для ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» підвищення ефективності управління фінансами є необхідною умовою для забезпечення стабільності та довгострокового розвитку. Реалізація стратегічних заходів, таких як оптимізація витрат, удосконалення управління оборотним капіталом, впровадження інноваційних фінансових інструментів і підвищення ефективності маркетингових витрат, дозволить знизити фінансові ризики, збільшити рентабельність та зберегти конкурентоспроможність. Впровадження автоматизованих систем фінансового контролю підвищить точність фінансової звітності та допоможе своєчасно коригувати стратегії. У довгостроковій перспективі це забезпечить стабільний фінансовий розвиток підприємства та зміцнить його позиції на ринку пивоварної продукції.

8. У зв'язку з війною, розробка стратегії підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» стає критично важливим етапом для забезпечення його стабільності та здатності адаптуватися до нових економічних умов. Стратегії, орієнтовані на оптимізацію витрат, покращення ліквідності та диверсифікацію джерел фінансування, допоможуть підприємству зберегти свою конкурентоспроможність і забезпечити безперервний розвиток навіть за умов економічної нестабільності. Впровадження інновацій та автоматизації на виробництві дозволить скоротити витрати та підвищити якість продукції, що стане основою для зростання фінансових результатів і зміцнення позицій на ринку.

9. У складних умовах, що складаються в результаті військової ситуації та економічної нестабільності, автоматизація виробничих процесів для ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є необхідним кроком для забезпечення стабільності й підвищення ефективності роботи підприємства. Впровадження новітніх технологій дозволить значно зменшити вплив людського фактору, знизити ймовірність помилок і забезпечити стабільну якість продукції. Автоматизація дозволяє зменшити потребу в чисельному складі, особливо на рутинних етапах виробництва, знижуючи витрати на оплату праці та підвищуючи продуктивність. Завдяки цьому підприємство зможе зберегти свої конкурентні переваги та покращити фінансові показники, забезпечуючи стабільне зростання доходів в умовах навіть високої економічної невизначеності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдуллаєва А.Є. Особливості здійснення стратегічного управління фінансовими ресурсами на вітчизняних підприємствах. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 1. С. 188-191.
2. Аранчій В. І., Томілін О. О., Дорогань-Писаренко Л. О. Фінансовий менеджмент. Полтава : РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
3. Аранчій В.І., Зоря О.П. Фінансова стратегія в системі управління підприємством. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2020. № 2. С. 156-159.
4. Ачкасова Л. М. Аспекти управління фінансовими потоками в логістиці. *Економіка транспортного комплексу*. 2018. Вип. 31. С. 110-121.
5. Бердар М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства на основі логістичного підходу. *Актуальні проблеми економіки*. 2018. № 5 (83). С. 133-138.
6. Білик М. Д. Фінансова стратегія як складова частина загальної стратегії підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць*. 2019. № 7/8. С. 140-147.
7. Блакита Г. В. Фінансова стратегія торговельних підприємств: методологічні та прикладні аспекти монографія. Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ : [Київ. нац. торг.-екон. ун-т], 2020. 243 с.
8. Бланк І.О. Фінансова стратегія підприємства : монографія. ; за ред. І.О. Бланка. К. : КНТЕУ, 2019. 147 с.
9. Бровко Л.І., Бровко Є.І., Крижановський О.О. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності. *Економіка та держава*. 2019. № 9. С. 57-63.
10. Брюховецька Н. Ю., Булеєв І. П., Іваненко Л. В. Модель управління фінансовим потенціалом підприємства: функціональний підхід. *Бізнес Інформ*. 2019. № 8. С. 129-135.
11. Бутинець Ф.Ф., Мних Є.В., Олійник О.В. Економічний аналіз: навч. посібник. Житомир: Рута, 2018. 415 с.

12. Бушуєв С. Д., Бушуєв Д. А., Ярошенко Р. Ф. Управління проєктами в умовах «поведінкової економіки». *Управління розвитком складних систем*. 2018. Вип. 33. С. 22-30.
13. Василішин С.І. Теоретико-практичні засади формування фінансових ресурсів у системі економічної безпеки аграрних підприємств. *Вісник ХНАУ*. 2018. № 1. С. 123-131.
14. Великих К. О. Окремі аспекти управління фінансовими ресурсами підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2020. № 5(2). С. 122-127.
15. Гайбура Ю.А. Концептуальні засади формування фінансових ресурсів підприємств за сучасних умов. *Агросвіт*. 2020. № 6. С.14-21.
16. Герман М. Управління фінансовими ресурсами підприємства та їх вплив на його фінансовий стан. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 5, Том 1. С. 175-181.
17. Горошанська О.О., Маккі Л.М. Фінансовий потенціал підприємства: теоретичний аспект. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2018. Вип. 1 (27). С. 7-16.
18. Грабчук О.М. Фінансовий потенціал: природа та властивості з точки зору синергетичного підходу. *Бізнес Інформ*. 2018. № 3. С. 280-284.
19. Грушко В.І. Фінанси: підручник / В.І. Грушко, О.С. Наконечна, О.Г.Чумаченко; за ред. д.е.н., проф. В.І. Грушка. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 600 с.
20. Дараган А.В., Геворкян А.Ю. Формування складників фінансового потенціалу підприємства. *Економічний простір*. 2021. № 167. С. 55-58.
21. Даценко Г.В. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії в системі регулювання діяльності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 5. Т. 2. С. 162-165.
22. Дикань Л.В. Стратегічне управління фінансовими ресурсами промислового підприємства. *Фінанси України*. 2018. № 3. С. 12-18.

23. Журавльова Т.О. Формування фінансових ресурсів підприємства в умовах кризи. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 42-45.
24. Забедюк М. Формування складових фінансового потенціалу підприємства. *Економічний форум*. 2022. № 1(4). С. 177-182.
25. Збаразька Л.О., Рижиков В.С., Єрфорт І.Ю., Єрфорт О.Ю. Управління проектами. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 168 с.
26. Калиніченко Ю. Стратегічний розвиток підприємства: теоретичні та практичні аспекти. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 4(29). С. 106-115.
27. Камінська І.М., Мишко О.А., Шишка Д.С. Методичні підходи до аналізу фінансового потенціалу підприємства. *Економічний форум*. 2020. №4. С. 107-113.
28. Коваленко Н. Управління грошовими потоками українських підприємств у сучасних умовах господарювання. *Економічний аналіз*. 2019. Випуск 8. Частина 2. С. 200-203.
29. Ковальчук Н. Оцінка фінансового потенціалу підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-33>.
30. Костецька Н.І. Стратегічне управління потенціалом підприємства: теоретико-методичні аспекти. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 20. С.51-55.
31. Кустріч Л. Управління фінансовими потоками в логістичних системах у посткризовий період. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-26>
32. Левченко Н.М., Хелемендик Д.В. Удосконалення класифікації фінансової стратегій підприємств. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2018. № 3 С. 167-171.
33. Линенко А.В., Сніжко Т.О. Обґрунтування вибору фінансової стратегії підприємства. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2019. № 1. С. 109-113.

34. Лукіна Ю.В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства. *Фінанси України*. 2018. № 3 С. 113.

35. Малій О.Г. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до оцінювання. *Креативний простір України та світу : колективна монографія*. Харків: СГ НТМ «Новий курс». 2022. С. 217-223.

36. Масліган О.О., Жуков С.А., Ігнатушенко О.С., Кулініч Т.В. Структуризація елементів методики управління фінансовим потенціалом виробничого підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 4. С. 10-18.

37. Масліган О.О., Маматова Л.Ш., Жуков С.А., Рибак О.М. Сучасна управлінська парадигма фінансового потенціалу виробничого підприємства. *Економічна наука. Економіка та держава*. 2022. № 2. С. 26-31.

38. Москаленко В.П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 6. С. 180-191.

39. Нагорнюк О.В. Інноваційні підходи до формулювання критеріїв оцінювання фінансового потенціалу підприємства торгівлі. *Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: матеріали XI Міжнародного бізнес-форуму (Київ, 22 березня 2018 р.)*. С. 127-129.

40. Ніколаєнко Л.Ф., Геращенко І.О. Розробка фінансової стратегії як елемент антикризової програми підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 1. Т. 1. С. 11-15.

41. Офіційний сайт ПрАТ «Фірма «Полтавпиво». URL: <https://www.poltavpivo.com/>

42. Офіційна фінансова звітність ПрАТ «Фірма «Полтавпиво». URL: https://clarity-project.info/edr/05518768/yearly-finances#google_vignette

43. Пашали Є.О. Порівняльна характеристика наукових підходів до визначення та типологізації фінансових ризиків. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2024. № 3 (73). С. 113-120.

44. Передерій Т.С. Особливості діючої практики антикризового управління сталістю розвитку на підприємствах торгівлі України. *Актуальність проблеми економіки*. 2024. № 8 (278). С. 146-158.
45. Пілецька С.Т., Копча Ю.Ю., Камишна С.Ю. Контролінг в системі антикризового управління. *Економічний вісник Донбасу*. 2022. № 1. С. 52-58.
46. Піскунов О.Г. Еволюція підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства. *Економічний вісник Нац. технік. ун-ту України Київський політехнічний інститут*. 2019. № 6. С. 80-88.
47. Пилип'як О.В. , Майор О.В., Попович Ю.Г. Теоретичні аспекти формування і використання фінансових ресурсів на підприємстві в сучасних умовах. *Економіка і управління*. 2022. № 1. С. 88-95.
48. Плікус І.Й. Інструментарій антикризового управління: проблемні питання застосування. *Молодий вчений*. 2020. № 1(2). С. 259-264.
49. Поддєрьогін А.М., Буряк Л.Д. Фінанси підприємств: Підручник. Київ: КНЕУ, 2020. 384 с.
50. Румик І. Управління фінансами та процесами з використанням криптовалютних технологій. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. №2(74). С. 11-21.
51. Румик І.І. Фінансове забезпечення підприємств: можливості використання когнітивного. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2022. №2(66). С. 44-52.
52. Румик І. Плетенецька С., Царенок О. Особливості управління фінансовими ресурсами підприємств в умовах воєнного стану. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2023. № 4(72). С. 9-19.
53. Східницька Г., Содома Р. Оптимізація процесу управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання. *Вісник Львівського національного аграрного університету*. 2018. № 25. С. 65-69.
54. Тітенко З.М., Сукач І.П., Конончук Н.Л. Управління фінансовими ресурсами підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2021. № 13. С. 11-15.

55. Тимошик Н.С., Семчишин Є.В. Організаційні аспекти формування та оптимізації фінансових ресурсів підприємств. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. Том 30 (69). № 2. С. 232-238.

56. Ткаченко А.М. Фінансова стратегія як компонент загальної стратегії підприємства в системі управління. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: у 3-х т.* ПДТУ. Маріуполь, 2021. Т. 3. С. 19-23.

57. Ткачук К.Н., Зацарний В.В., Сабарно Р.В. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посібн. Київ: Лібра, 2020. 560 с.

58. Толок А.О. Крюковська О.А. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник. 2021. 215 с.

59. Тохтамиш Т.О., Мірошниченко Я.М. Аналіз сучасного стану фінансових ресурсів підприємств України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 12(2). С. 29-33.

60. Трухан О.Л. Стратегічний аналіз у системі управління підприємствами. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2019. № 1 (47). С. 137-140.

61. Хуторна М.Е., Руденко М.В., Неміш Ю.В., Кулініч Т.В., Гасій О.В. Розвиток діагностичного інструментарію виміру рівня стабільності фінансових корпорацій за каскадним підходом. *Financial and credit activities: Problems of theory and practice*. 2021. № 4 (39). с. 109-120.

62. Чумаченко О. Управління фінансовим станом підприємств у системі стратегічного менеджменту / О. Чумаченко, С. Плетенецька, Т. Антонець. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 1(73). С. 54-65.

63. Чумаченко О.Г. Фінансово-економічна безпека бізнесу: основні підходи та методи оцінювання. *Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: матеріали VI Міжнародної конференції (5-6 грудня 2024 р., м. Київ)*. Київ:

Університет «КРОК», 2024. URL: <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE-2024/paper/view/2548>

64. Чумаченко О. Прогнозування попиту у контексті оптимізації запасів підприємства. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2023. № 4(72). С. 29-38.

65. Chumachenko O. Financial statements in financial management / O. Chumachenko, V. Bielanovskyi. *Abstracts II International Conference on economics, accounting and finance* (Tallinn, Estonia. November 05, 2021). Available at: <https://conf.scnchub.com/index.php/ICEAF/ICEAF-2021/paper/view/316>

ДОДАТКИ

Додаток А

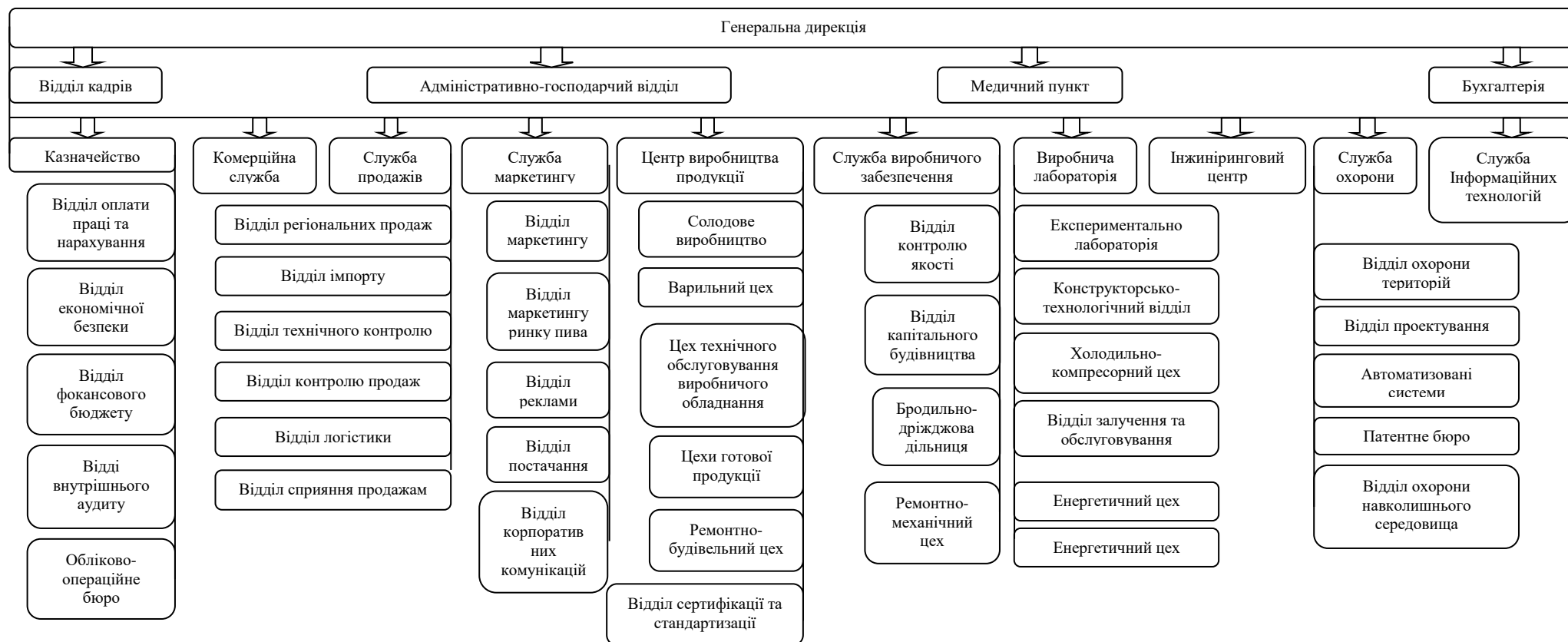

Рис. А.1. Організаційна структура управління ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Додаток Б

Дата звіту	08.02.2023
Період	2022 рік, 12 міс
Бухгалтер	Заславець Алла Захарівна
КАТОТГ	UA53080370010073240
Кількість працівників	284

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив		Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи				
первісна вартість		1000	2 026	1 427
накопичена амортизація		1001	3 134	3 134
Незавершені капітальні інвестиції		1002	1 108	1 707
		1005	0	
Основні засоби		1010	171 310	170 049
первісна вартість		1011	218 453	229 359
знос		1012	47 143	59 310
Інвестиційна нерухомість		1015	489	489
первісна вартість		1016	489	489
знос		1017	0	
Довгострокові біологічні активи		1020	0	
первісна вартість		1021	0	
накопичена амортизація		1022	0	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств		1030	0	
інші фінансові інвестиції		1035	2	2
Довгострокова дебіторська заборгованість		1040	0	
Відстрочені податкові активи		1045	0	
Гудвіл		1050	0	
Відстрочені аквізиційні витрати		1060	0	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах		1065	0	
Інші необоротні активи		1090	0	
Усього за розділом I		1095	173 827	171 967
II. Оборотні активи Запаси				
Виробничі запаси		1100	57 989	75 068
Незавершене виробництво		1101	39 705	49 868
Готова продукція		1102	8 691	14 024
Товари		1103	9 593	11 100
Товари		1104	0	76
Поточні біологічні активи		1110	0	
Депозити перестраховування		1115	0	
Векселі одержані		1120	0	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги		1125	43 233	21 494
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами		1130	4 290	11 392
з бюджетом		1135	0	149
у тому числі з податку на прибуток		1136	0	
з нарахованих доходів		1140	0	
із внутрішніх розрахунків		1145	0	
Інша поточна дебіторська заборгованість		1155	73	28 625
Поточні фінансові інвестиції		1160	0	
Гроші та їх еквіваленти		1165	52 470	104 232
Готівка		1166	1	2
Рахунки в банках		1167	52 469	104 230
Витрати майбутніх періодів		1170	102	95
Частка перестраховика у страхових резервах		1180	0	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань		1181	0	
резервах збитків або резервах належних виплат		1182	0	
резервах незароблених премій		1183	0	
інших страхових резервах		1184	0	
Інші оборотні активи		1190	40	1 219
Усього за розділом II		1195	158 197	242 274
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс		1300	332 024	414 399

Пасив		Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал				
Внески до незареєстрованого статутного капіталу		1400	67 416	67 416
Капітал у дооцінках		1401	0	
Додатковий капітал		1405	78 932	73 399
Емісійний дохід		1410	0	
Емісійний дохід		1411	0	
Накопичені курсові різниці		1412	0	
Резервний капітал		1415	5 811	6 845
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		1420	127 136	214 302
Неоплачений капітал		1425	0	
Вилучений капітал		1430	0	
Інші резерви		1435	0	
Усього за розділом I		1495	279 295	361 962
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання				
Пенсійні зобов'язання		1500	18 118	11 667
Довгострокові кредити банків		1505	0	
Інші довгострокові зобов'язання		1510	0	
Довгострокові забезпечення		1515	0	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу		1520	0	
Цільове фінансування		1521	0	
Благотворна допомога		1525	0	
Страхові резерви		1526	0	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань		1531	0	
резерв збитків або резерв належних виплат		1532	0	
резерв незароблених премій		1533	0	
інші страхові резерви		1534	0	
Інвестиційні контракти		1535	0	
Призовий фонд		1540	0	
Резерв на виплату джек-поту		1545	0	
Усього за розділом II		1595	18 118	11 667
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків				
Векселі видані		1600	0	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями		1605	0	
товари, роботи, послуги		1610	0	
розрахунками з бюджетом		1615	14 538	11 090
у тому числі з податку на прибуток		1620	7 453	15 232
розрахунками зі страхування		1621	0	1 970
розрахунками з оплати праці		1625	444	532
за одержаними авансами		1630	1 742	2 022
за одержаними авансами		1635	8	4
за розрахунками з учасниками		1640	0	
із внутрішніх розрахунків		1645	0	
за страховою діяльністю		1650	0	
Поточні забезпечення		1660	8 138	8 989
Доходи майбутніх періодів		1665	0	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків		1670	0	
Інші поточні зобов'язання		1690	2 288	2 901

Продовження додатку Б

Усього за розділом III	1695	34 611	40 770
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	
Баланс	1900	332 024	414 399

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	664 775	323 330
Чисті зароблені страхові премії	2010		0
Премії підписані, валова сума	2011		0
Премії, передані у перестраховання	2012		0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	434 744	229 392
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0
Валовий: прибуток	2090	230 031	93 938
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0
Інші операційні доходи	2120	18 996	10 573
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0
Адміністративні витрати	2130	21 602	19 104
Витрати на збут	2150	66 511	44 444
Інші операційні витрати	2180	55 119	12 307
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	105 795	28 656
Дохід від участі в капіталі	2200		0
Інші фінансові доходи	2220		0
Інші доходи	2240		0
Дохід від благодійної допомоги	2241		0
Фінансові витрати	2250	1 456	2 292
Витрати від участі в капіталі	2255		0
Інші витрати	2270	1 012	607
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	103 327	25 757
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-21 870	-5 062
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	81 457	20 695

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0
Накопичені курсові різниці	2410		0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та сильних підприємств	2415		0
Інший сукупний дохід	2445		0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	81 457	20 695

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	377 567	187 980
Витрати на оплату праці	2505	67 166	49 439
Відрахування на соціальні заходи	2510	14 547	10 881
Амортизація	2515	15 824	16 451
Інші операційні витрати	2520	105 601	42 713
Разом	2550	580 705	307 464

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	19 261 803	19 261 803
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	19 261 803	19 261 803
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	4.23	1.07
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	4.23	1.07
Дивіденди на одну просту акцію	2650		0

Додаток В

Дата звіту 14.02.2024
 Період 2023 рік, 12 міс
 Бухгалтер Заславець Алла Захарівна
 КАТОТТГ UA53080370010073240

Кількість працівників 276

Баланс (Звіт про фінансовий стан) Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітної періоду, тис. грн	На кінець звітної періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	1 427	885
первісна вартість	1001	3 134	3 178
накопичена амортизація	1002	1 707	2 293
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	170 049	189 228
первісна вартість	1011	229 359	264 495
знос	1012	59 310	75 267
Інвестиційна нерухомість	1015	489	489
первісна вартість	1016	489	489
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	2	2
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	171 967	190 604
II. Оборотні активи Запаси	1100	75 068	83 986
Виробничі запаси	1101	49 868	62 019
Незавершене виробництво	1102	14 024	9 510
Готова продукція	1103	11 100	11 676
Товари	1104	76	781
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	21 494	22 437
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	11 392	13 717
з бюджетом	1135	149	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	28 625	31 692
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Г рощі та їх еквіваленти	1165	104 232	153 978
Готівка	1166	2	2
Рахунки в банках	1167	104 230	153 976
Витрати майбутніх періодів	1170	95	100
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	1 219	690
Усього за розділом II	1195	242 274	306 600
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	158	0
Баланс	1300	414 399	497 204

Назва рядка	Код рядка	На початок звітної періоду, тис. грн	На кінець звітної періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (паієвий) капітал	1400	67 416	67 416
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	73 399	68 286
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	6 845	10 112
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	214 302	301 050
Неоплачений капітал	1425	0	0
Видучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	361 962	446 864
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	11 667	12 660
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Привієвий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	11 667	12 660
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	11 090	8 605
розрахунками з бюджетом	1620	15 232	13 925
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 970	1 505
розрахунками зі страхування	1625	532	636
розрахунками з оплати праці	1630	2 022	2 342
за одержаними авансами	1635	4	2
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	8 989	9 316
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0

Продовження додатку В

Інші поточні зобов'язання	1690	2 901	2 854
Усього за розділом III	1695	40 770	37 680
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів ідержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	414 399	497 204

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	677 951	664 775
Чисті зароблені страхові премії	2010		0
Премії підписані, валова сума	2011		0
Премії, передані у перестраховання	2012		0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	466 190	434 744
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0
Валовий прибуток	2090	211 761	230 031
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0
Інші операційні доходи	2120	26 122	18 996
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0
Адміністративні витрати	2130	22 729	21 602
Витрати на збут	2150	76 488	66 511
Інші операційні витрати	2180	28 997	55 119
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	109 669	105 795
Дохід від участі в капіталі	2200		0
Інші фінансові доходи	2220		0
Інші доходи	2240	1 456	0
Дохід від благодійної допомоги	2241		0
Фінансові витрати	2250		1 456
Втрати від участі в капіталі	2255		0
Інші витрати	2270	2 613	1 012
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	108 512	103 327
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-24 127	-21 870
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	84 385	81 457

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0
Накопичені курсові різниці	2410		0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0
Інший сукупний дохід	2445		0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	84 385	81 457

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	399 545	377 567
Витрати на оплату праці	2505	75 314	67 166
Відрахування на соціальні заходи	2510	16 458	14 547
Амортизація	2515	16 881	15 824
Інші операційні витрати	2520	78 743	105 601
Разом	2550	586 941	580 705

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	19 261 803	19 261 803
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	19 261 803	19 261 803
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	4.38	4.23
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	4.38	4.23
Дивиденди на одну просту акцію	2650		0